

GLASNIK BELUPO

11

MILKA KOSANOVIĆ,
DIREKTORICA UPL HUP:
SVAKA KUTIJA LIJEKA
IMAT ĆE SVOJ BROJ,
SVOJE IME I PREZIME

10

TEMELJNI
KAPITAL BELUPA
POVEĆAN ZA 100
MILIJUNA KUNA I
SADA IZNOSI 579
MILIJUNA KUNA

MARIN PUCAR NOVIJE PREDSJEDNIK UPRAVE PODRAVKE

5

PRIHODI OD PRODAJE U 2016. RASLI 1,3 POSTO

4

Prehladeni ste?

temperatura

začepljen nos

suzne oči

kašalj

LUPOCET® FLU forte Jak i kad vi niste.

LUPOCET FLU FORTE sadrži paracetamol, klorfenamin i askorbatnu kiselinu (vitamin C).

Šumeća tableta za oralnu primjenu.

Prije primjene pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika.

SADRŽAJ

POSLOVNA KRONIKA

- 5 MARIN PUCAR NOVI JE PREDSEDNIK UPRAVE PODRAVKE
RAST PRIHODA OD PRODAJE
- 6 MR.SC.MARIN PUCAR ZA DRAVA INFO
PODRAVKA ĆE OPET BITI GENERATOR NOVOG ZAPOŠLJAVANJA
MR.SC. LJILJANA ŠAPINA ZA DRAVA INFO
ZNAJEM, ISKUSTVOM I LJUBAVLJU PREMA PODRAVKI DO POSLA ČLANICE UPRAVE
- 8 KAKO SMO RASLI U POSLJEDNJIH PET GODINA BELUPO U BROJKAMA
- 10 USMJERENI KA INVESTICIJAMA U PROIZVODNJU
U PROTEKLIM 5 GODINA TEMELJNI KAPITAL BELUPA POVEĆAN ZA ČAK 425 MILIJUNA KUNA
PODRAVKI PRIZNANJE ZA UNAPRJEĐIVANJE UPRAVLJANJA LJUDSKIM POTENCIJALIMA

INTERVIEW

- 11 SVAKA KUTIJA LIJEKA IMAT ĆE SVOJ BROJ, SVOJE IME I PREZIME
MILKA KOSANOVIĆ, DIPL. IUR., DIREKTORICA ODNOSA S ČLANSTVOM I DIREKTORICA UDRUGE PROIZVOĐAČA LIJEKOVA PRI HRVATSKOJ UDRUZI POSLODAVACA

ZDRAVSTVENA POLITIKA

- 13 HRVATSKI ZDRAVSTVENI SUSTAV PAO ZA TRI MJESTA
PREMA ANALIZI EUROPSKOG ZDRAVSTVENOG POTROŠAČKOG INDEKSA (EHCI) MEĐU 35 EUROPSKIH ZEMALJA HRVATSKA JE NA 19. MJESTU

RAZGOVOR

- 14 PROCIJEPLENOST POPULACIJE PROTIV GRIPE OD SAMO 6% SVRSTAVA NAS NA DNO EUROPSKE LJESTVICE
RAZGOVOR S DR. VLADIMIROM DRAŽENOVIĆEM, SPECIJALISTOM VIRUSOLOGOM, VODITELJEM NACIONALNOG CENTRA ZA INFLUENCU SZO-A, HRVATSKI ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO

ZDRAVLJE

- 18 CIJEPITI SVOJE DIJETE ILI NE - PITANJE JE SAD?
RASPRAVE O POTREBI CIJEPLJENJA NAŠE DJECE, NJEGOVOJ UČINKOVITOSTI I ŠTETNOSTI NA NJIHOVO ZDRAVLJE
- 20 APARAT ZA INTRAOPERACIJSKO ZRAČENJE KARCINOMA DOJKE MORALA BI KUPITI DRŽAVA
PROF. DR. SC. DANKO VELIMIR VRDOLJAK, PREDSTOJNIK KLINIKE ZA TUMORE KBC-A „SESTRE MILOSRDNICE“

LIJEČNIČKI KUTAK

- 22 BITI JAČI OD ALKOHOLA

MEDICINA I BIZNIS

- 23 POTAKNUTI PACIJENTA DA SE ŠTO EFIKASNIJE UKLJUČI U LIJEČENJE ZLOČUDNE BOLESTI

AKTUALNO

- 24 PREDSTAVLJENE HRVATSKE SMJERNICE ZA

DIJAGNOSTICIRANJE I LIJEČENJE PNEUMONIJA
SIMPOZIJ O INFLUENCI I PNEUMONIJI

KRONIKA

- 25 SEDAMDESET GODINA U SLUŽBI ZDRAVLJA
OBLIJEŽENA OBLJETNICA HRVATSKOG FARMACEUTSKOG DRUŠTVA
- 26 BELUPO NAGRADIO USTRAJNOST, ENTUZIJAZAM, STRAST I POSVEĆENOST USPJEHU
NAGRADE NAJAKTIVNIJIM KLIZAČIMA NA „KOPRIVNIČKOJ BAJCI“

BELUPO KLUB

- 28 PRILAGODLJIVA SMO KOMPANIJA KOJA PREDVIĐA TRŽIŠNE TRENDOVE
FARUK HADŽIĆ, DIPL. ING. INF. SIS., MBA., DIREKTOR PRODAJE FARMAVITE
JEDNA OD NAŠIH NAJVAŽNIJIH ULOGA JE OSIGURATI SIGURNOST PACIJENATA
SVEN JURKOVIĆ, MAG. BIOL. MOL., STRUČNI SURADNIK U SEKTORU RAZVOJA POSLOVANJA I REGISTRACIJE
- 30 IZAZOVI, OSOBNI RAST I PROFESIONALNI RAZVOJ ČINE MOJ ŽIVOT SMISLENIJIM I BOGATIJIM
IVANA HORVAT, MAG. ING. BIOPROC., TEHNOLOG IZ SEKTORA NABAVE

PSIHOLOGIJA POSLOVANJA

- 31 DO SREĆE NE MORA VODITI TRNOVITI PUT, POSTOJE I PREČACI
SAMOPOMOĆ

IMPRESSUM

GLASILO
BELUPO

ISSN: 13312286 - Izdavač: BELUPO d.d. - Lijekovi i kozmetika - Ulica Danica 5 - 48000 Koprivnica - www.belupo.hr - www.zdravobudi.hr - www.belupo.com - E-mail: public.relations@belupo.hr - Glavna i odgovorna urednica: Snježana Foschio-Bartol - Urednik: dr. Ivo Belan - Lektura: Sanja Sabljar - Grafička priprema i dizajn: Gens '94 d.o.o. - Tisak: Printera grupa, Sveta Nedelja - Redakcija: I Savica 36, 10000 Zagreb - Telefon: 01 2481 201; Fax: 01 2371 411 - Naklada 1500 primjeraka

UVODNIK

Poštovane čitateljice i čitatelji,

iako zima jutarnjim temperaturama još pokazuje svoju snagu, idemo ususret proljeću. Prve zrake sunca potiču lučenje dopamina i serotonina, pozivaju na akciju, podižu raspoloženje, bude optimizam. Kako se sreća, kaže pjesma Toma Waitsa, krije u malim stvarima i činjenici da „ne možeš zaustaviti proljeće“, možemo samo potvrditi da su ljudski um i tijelo savršeno sinkronizirani s buđenjem prirode.

Najavama novog zapošljavanja, uvođenjem novih tehnologija, donošenjem strategije i zajedništvom svih dionika počinje mandat članova nove Uprave Podravke, ali ne i novih Podravkaša - Marina Pucara, Ljiljane Šapine, Ive Brajević/Davora Doke te Hrvoja Kolarića. Novom predsjedniku Uprave, Marinu Pucaru i njegovu timu čestitamo na imenovanju na zahtjevne dužnosti koje ih očekuju. Želimo im uspješan rad na osiguranju stabilne i sigurne budućnosti Grupe Podravka te osobno zadovoljstvo u obavljanju svakodnevnih poslova koji ih očekuju.

A da razloga za sreću itekako imamo, pokazuju i ostvareni poslovni rezultati Podravka Grupe 2016. U protekloj poslovnoj godini ostvarili smo rast neto dobiti od 54,7 posto, rastao je prihod od prodaje, novčani tok iz poslovnih aktivnosti bio je 476,7 milijuna kuna i predstavlja povećanje od 202,5 milijuna kuna, dvije nove Belupove tvornice su pred otvaranjem

Zaronite u stranice pred vama, dragi naši čitatelji i prepoznajte da je jedan od rituala iskazivanja ljubavi prema sebi, ljubav prema vlastitu zdravlju. Ne uzimajte ga zdravo za gotovo. Iznenadite se brigom o sebi. Jer od sebe nikad nećete uspjeti pobjeći. :)

Do sljedećeg susreta za mjesec dana, zdravo nam budite!

Vaša,
Snježana Foschio-Bartol,
Glavna i odgovorna urednica

Marin Pucar

LJILJANA ŠAPINA I HRVOJE KOLARIĆ IMENOVANI SU ČLANOVIMA UPRAVE PODRAVKE D.D. S MANDATOM DO 31. LISTOPADA 2018.

Na sjednici Nadzornog odbora Podravke d.d. održanoj 23. veljače donesena je Odluka o imenovanju predsjednika i članova Uprave Podravke d.d., kojom se imenuju Marin Pucar – za predsjednika Uprave Podravke, Ljiljana Šapina i Iva Brajević za članice Uprave i Hrvoja Kolarić za člana Uprave Podravke d.d.

Mandat imenovanog predsjednika i čla-

REZULTATI POSLOVANJA GRUPE PODRAVKA U 2016.

Glavno obilježje nerevidiranih rezultata poslovanja Grupe Podravka za 2016. godinu, koje je na svojoj sjednici utvrdila Uprava Podravke d.d., jest ostvarenje prihoda od prodaje 4.185,5 milijuna kuna što je rast od 15,4 posto u odnosu na godinu ranije.

Na rast prihoda od prodaje pozitivno je utjecala puna godina konsolidacije Grupe Žito, a rast je ostvaren usprkos negativnom utjecaju tečajnih razlika u ukupnom iznosu od 54,4 milijuna kuna.

Konsolidacija Grupe Žito započeta krajem 2015., kao i nastavak ulaganja u Nova tržišta, obilježili su kretanje ostvarene EBITDA u 2016., koja je rasla 0,2 posto.

Ostvarena je neto dobit od 182,4 milijuna kuna što predstavlja rast od 54,7 posto kada izuzmemo jednokratni konsolidacijski efekt Žita d.d. i odgođenog poreznog prihoda Belupa u 2015. Ostvaren je novčani tok iz poslovnih aktivnosti od 476,7 milijuna kuna odnosno rast za dodatnih 202,5 milijuna kuna što je uz povoljne uvjeti kreditiranja omogućilo nastavak investiranja u nove tvornice Belupa te razvoj novih segmenata poslovanja i tržišta.

Ukupno, kapitalna ulaganja u daljnji razvoj poslovanja su u 2016. iznosila značajnih 594,2 milijuna kuna, što je rast od 2,2 puta u odnosu na 2015.

Strateško poslovno područje Prehrana uslijed pozitivnog utjecaja pune godine konsolidacije Grupe Žito ostvarilo je 19,4% više

novi je predsjednik Uprave Podravke

Glavna Skupština Podravke

ZA ČLANOVE NADZORNOG ODBORA IZABRANI SU PROF. DR. SC. MARKO KOLAKOVIĆ, MR. SC. SLAVKO TEŠIJA, LUKA BURILOVIĆ TE DAMIR GRBAVAC

Na Glavnoj skupštini Društva održanoj 21. veljače u Koprivnici, na kojoj je bilo na-
zočno 5.535.691 glasova, što čini 79,68 %
temelnog kapitala donesena je odluka te-
meljem koje su opozvani članovi Nadzor-
nog odbora, Mato Crkvenac iz Karlovca i
Ivo Družić iz Zagreba.

Za članove Nadzornog odbora izabrani su
prof. dr. sc. Marko Kolaković iz Samobo-

ra, mr. sc. Slavko Tešija iz Zagreba, Luka
Burić iz Vinkovaca i Damir Grbac iz
Samobora.

Mandat izabranih članova Nadzornog od-
bora Podravke d.d. počinje teći 21. veljače
2017. godine i traje do 7. rujna 2018. godi-
ne. Za predsjednika Nadzornog odbora Po-
dravke d.d. imenovan je Dubravko Štimac,
a zamjenik predsjednika je Luka Burić.

ČLANICI UPRAVE IVI BRAJEVIĆ
MANDAT ISTJEČE 30. TRAVNJA 2017.,
A ČLANOM UPRAVE OD 1. SVIBNJA
2017. IMENUJE SE DAVOR DOKO

nova počinje teći s danom 24. veljače 2017.
godine i traje do 31. listopada 2018. godine,
osim imenovanoj članici Uprave Ivi Braje-
vić – kojoj mandat traje do 30. travnja 2017.
godine.

S danom 1. svibnja 2017. godine za člana
Uprave Podravke d.d. imenuje se Davor
Doko – sadašnji član Uprave Allianz ZB
društva za upravljanje obveznim mirovin-
skim fondom.

Rast prihoda od prodaje

- Rast neto dobiti 54,7 posto, bez utjecaja jednokratnog konsolidacijskog efekta Žita d.d. i odgođenog poreznog prihoda Belupa u 2015.
- Novčani tok iz poslovnih aktivnosti bio je 476,7 milijuna kuna i predstavlja povećanje od 202,5 milijuna kuna
- Kapitalna ulaganja u nove tvornice i modernizaciju proizvodnje iznosila su značajnih 594,2 milijuna kuna, što je rast od 2.2 puta u odnosu na prethodnu godinu
- Prihodi od prodaje Belupa iznosili su 815,2 milijuna kuna, što je rast od 1,3 posto u odnosu na isto razdoblje godinu ranije.
- Bez utjecaja tečajnih razlika, segment Farmaceutike ostvario bi rast prihoda od 3,4%. Vlastiti brandovi ostvarili su rast prihoda od 5,5%, ponajviše uslijed širenja poslovne suradnje na tržištu Rusije.

prihode usprkos značajnim negativnim utjecajem tečajnih razlika te negativnim trendovima u kretanju ključnih potkategorija u regiji Adria.

Prihodi od prodaje drugog strateškog poslovnog područja Farmaceutika iznosili su 815,2 milijuna kuna što je rast od 1,3 posto u odnosu na isto razdoblje godinu ranije. Bez utjecaja tečajnih razlika, segment Farmaceutike ostvario bi rast prihoda od 3,4%. Vlastiti brandovi ostvarili su rast prihoda od 5,5%, ponajviše uslijed širenja poslovne suradnje na tržištu Rusije.

Kada je pak riječ o tržištima Grupe Podrav-

ka, glavni pokretač rasta u promatranom razdoblju je Regija Rusija, ZND i Baltik koja je ostvarila 35,8 posto više prihode. U protekloj godini rast prihoda od prodaje ostvarila je i regija Nova tržišta (5,4 posto).

“Protekle godine po prvi puta grupa Podravka ostvarila je prihod od prodaje veći od 4 milijarde kuna kojem je značajan doprinos dala uspješna prva godina integracije Žita d.d.. Uz brojne druge aktivnosti godinu ćemo pamtili i po isplati dividende prvi puta nakon deset godina u iznosu od 7,00 kuna po dionici. Iskazano je veliko povjerenje investitora koje se ogleda u refinanciranju u

najnižu cijenu duga u regiji. Bila je to godina velikih iskoraka Podravke u nove segmente poslovanja kao što je Food Solution uz inovacije u segmentima Prehrane i Farmaceutike. Lansirali smo brojne inovacije poznatih brandova u hrani te nove lijekove u kategorijama receptnih i bezreceptnih lijekova Belupa. Započeli smo kreiranje nove poslovne divizije Nutraceutika koja koristi sinergijski efekt iz dvaju baznih segmenata hrane i lijekova.

Tijekom 2016. godine nastavljena je daljnja internacionalizacija poslovanja uz ubrzanje započetih aktivnosti vezanih uz iskorak Podravke na tržišta Bliskog Istoka, Afrike i Kine. Belupo je pred dovršetkom investicijskog ciklusa od 500 milijuna kuna, a kada sredinom ove godine započne proizvodnja u dvije nove tvornice, koji će stvoriti 100 novih radnih mjesta, značajno će utjecati na rast bruto nacionalnog proizvoda, povećanje izvoza te poboljšati opću percepciju domaće industrije. Uprava Podravke izradila je novi petogodišnji plan s jasnom ambicijom udvostručenja prihoda Podravke do 2021. godine.” – istaknuo je Zvonimir Mršić, predsjednik Uprave Podravke prilikom objave nerevidiranih rezultata poslovanja za 2016. godinu.

U 2016. cijena dionica Podravke s rastom od 13,0 posto pratila je rast domaćih dioničkih indeksa Crobex i Crobex10 koji su pojedinačno rasli 18,1 posto i 17,1 posto.

MR. SC. MARIN PUCAR ZA DRAVA INFO

Podravka će ponovno biti generator

JEDAN OD PRIORITETA NOVE UPRAVE JEST I UVOĐENJE NOVIH TEHNOLOGIJA, KOJE JAKO DUGO NISU UVOĐENE U PODRAVKINE TVORNICE. POKUŠAT ĆEMO TO PROMIJENITI

Marin Pucar novi je predsjednik Uprave, ali ne i novi Podravkaš. Najveći dio svoje poslovne karijere, 12 godina, proveo je upravo u koprivničkoj kompaniji koju poznaje i vertikalno i horizontalno. Vjeruje da se brendovi, proizvodi, tržišta, ljudi i procesi

U PLANU JE I OTVARANJE NOVIH RADNIH MJESTA KAKO BI PODRAVKA PONOVO BILA GENERATOR NOVOG ZAPOŠLJAVANJA, NE SAMO KOPRIVNICE VEĆ I CIJELOG KRAJA

nisu toliko silno promijenili da se ne bi mogao u kratko vrijeme adaptirati i nastaviti s radom. Osim velike odgovornosti, povratak u najveću hrvatsku prehrambenu kompaniju doživljava i vrlo emotivno:

“Ovo je za mene veliki trenutak. Nakon pet godina vraćam se u Podravku, vraćam se u Koprivnicu i Podravinu. Tu sam upoznao jako puno dragih ljudi i izuzetno se veselim da ću s njima ponovo surađivati, graditi jednu novu, veću, uspješniju Podravku. Mislim da svi zajedno možemo učiniti dodatni iskorak s Podravkom”, kazao je novi predsjednik Uprave Podravke Marin Pucar.

Novi je predsjednik Uprave najavio i donošenje strategije za naredno razdoblje. Definirat će, kaže, ciljeve koje će predstaviti Nadzornom odboru i to će biti zadatak cijele kompanije: Uprave, menadžmenta, svih zaposlenika.

“Nadzorni odbor je Upravi postavio i ambiciozne ciljeve – rast prihoda što

PRED OTVARANJEM SMO DVIJU NOVIH BELUPOVIH TVORNICA. VELIK JE TO DOGAĐAJ NE SAMO ZA PODRAVKU VEĆ I ZA CIJELO HRVATSKO GOSPODARSTVO

možemo ostvariti organskim rastom, ali i akvizicijama kojima Podravka treba stimulirati. Nadam se da će biti ciljane i da će dati sinergiju na ukupno poslovanje Podravke”, kazao je za Drava Info novi predsjednik Uprave Podravke te dometnuo, “Podravka treba napraviti iskorak u strateškim kategorijama. Podravka je najsnažnija sa svojim brendom Vegeta. Mislim da akviziciju treba naći u kategoriji kulinarstva. Isto tako, mislim da je pharma kao divizija zrela da se vidi postoji li prostor za akviziciju. I Belupo bi tako trebao napraviti iskorak u narednih pet godina”.

Podravka će biti motor-pokretač ne samo ove regije već i cjelokupne hrvatske poljoprivrede. Tako će, kažu, konačno u Vegeti biti hrvatskih sirovina. Možemo li to očeki-

MR.SC. LJILJANA ŠAPINA ZA DRAVA INFO

Znanjem, iskustvom i ljub

PODRAVKA ĆE SIGURNO BITI POKRETAČ TO NAM TREBA POTPORA I LOKALNE ZA PODRAVKINE UPRAVE

Iza Ljiljane Šapine su 33 godine staža i odanosti jedinoj joj kompaniji, u kojoj se zaposlila već nakon srednje škole. Potom se poput mnogih Podravkaša, školovala uz rad te stekla zvanje magistricice ekonomije iz područja vanjske trgovine.

U međuvremenu je u kompaniji radila na brojnim pozicijama. Počela je u financijama, u deviznoj službi. Vodila je i Podravkinu maloprodaju s trgovinama u nekoliko hrvat-

or novog zapošljavanja

vati od vaše Uprave, upitala je predsjednika Uprave novinarka Radio Drave, Sandre Levak-Miklošić

“Ne samo u Vegeti. Mislim da Podravka ima puno veći potencijal u svim svojim proizvodima da se udio domaće sirovine svake

OSIM VRIJEDNE INVESTICIJE PUNO JE VAŽNIJE BELUPU OSIGURATI I TRŽIŠTE. BUDE LI TAKO, NEMA BOJAZNI ZA BUDUĆNOST BELUPA

godine povećava. Svakako da će biti prioritet da udio domaće komponente u finalnim proizvodima Podravke povećamo. No, moram naglasiti: na tržišnim osnovama i na način da Podravka osigura tržište za sirovine i surađuje s domaćim kooperantima. Zadatak je svih nas u Hrvatskoj, zajedno s Vladom i resornim ministarstvima, da tržišnu cijenu prilagodimo cijeni koštanja domaće proizvodnje i da Podravka na taj način bude lokomotiva i pokretač hrvatske poljoprivrede.”

Pred otvaranjem smo dviju novih Belupovih tvornica. Velik je to događaj ne samo za Podravku već i za cijelo hrvatsko gospodarstvo.

“Svakako vrijedne investicije. No, puno

je važnije osigurati im i tržište. Bude li tako, nema bojazni za budućnost Belupa”, izjavio je Marin Pucar.

Kad govorimo o društvenoj odgovornosti kompanije lokalnoj sredini, što možemo očekivati od Vas? Hoćete li imati više razumijevanja za potrebe sportskih klubova, udruga, građana?

— Jednom Podravkaš, uvijek Podravkaš. Isto tako mogu reći da ovaj kraj i ovaj grad doživljam kao svoje. Bit ćemo vrlo društveno odgovorni, naravno u okviru mogućnosti koje Podravka ima.

avlju prema Podravki do posla članice Uprave

NOVIH PROIZVODNJI I JAČANJA NAŠIH BRENDOVA. MI MORAMO JAČATI NAŠE BRENDOVE NA SVIM TRŽIŠTIMA, A ZA JEDNICE I NAŠIH DOBAVLJAČA, NE SAMO IZ PODRAVINE VEĆ I IZ CIJELE HRVATSKE, PORUČILA JE NOVA ČLANICA

skih gradova. Slijedio je angažman na smrznutom programu i gastro segmentu, gdje je radila na poslovima prodaje. Posljednjih deset godina radi na poslovima izvoza u cijeloj svijet.

Kako se postaje članicom Uprave, upitala ju je novinarka radio Drave, Sandra Levak Miklošić. „Znanjem, iskustvom i ljubavlju prema Podravki” odgovorila je nova članica Uprave, uz svojstven joj osmijeh. Kod nas je

u kompaniji žena uvijek bila tretirana jednako. U pitanju je samo znanje, sposobnost, želja, ljubav prema poslu. Žena inače ima manje u upravljačkim strukturama, ali mislim da to u Podravki uopće nije presudno.

U Podravki je svijesti o ljubavi prema Koprivnici uvijek bilo, a sada ona ponovno jača. Svijest koliko je bitno da Podravka bude kompanija ovog grada, kraja i ovih ljudi, poglavito onih koji snabdijevaju kompa-

niju repromaterijalom. Podravka je izuzetno internacionalizirana, izuzetno moderna i vrijedna kompanija. Podravka će sigurno biti pokretač novih proizvodnji i jačanja naših brendova. Mi moramo jačati naše brendove na svim tržištima, a za to nam treba potpora i lokalne zajednice i naših dobavljača, ne samo iz Podravine već i iz cijele Hrvatske, poručila je nova članica Uprave Ljiljana Šapina.

BELUPO U BROJKAMA

Kako smo rasli u posljednjih

ORIJENTACIJA NA OSVAJANJE NOVIH TRŽIŠTA I DALJE OSTAJE PRIORITET BELUPOVA DOSADAŠNJEG RASTA. U IDUĆEM RAZDOBLJU STRATEŠKI CILJEVI SU DUBLJA PENETRACIJA NA TRŽIŠTA CEE-A I SEE-A POSEBNO CIS ZEMLJE

U 2012. GODINI BELUPO JE LANSIRAO U PROGRAMU ETIČKIH LIJEKOVA 6 NOVIH PREPARATA I 6 NOVIH PAKIRANJA VEĆ POSTOJEĆIH PREPARATA

Uz širenje na nova tržišta upravo je inovativnost ključ uspjeha u odnosu na konkurenciju. U 2012. godini Belupo je lansirao u programu etičkih lijekova 6 novih preparata i 6 novih pakiranja već postojećih preparata. Posebno valja naglasiti da je s tri nova proizvoda ušao u segment skupine L – pripravci za liječenje zloćudnih bolesti i imunomodulatori dok smo u portfelj uvrstili i 3 nova preparata iz podskupine A10 – Oralni lijekovi za snižavanje glukoze u krvi. Uz navedene nove lijekove u portfelj je uvršten i preparat iz podskupine R03 – Pripravci za liječenje opstruktivnih bolesti pluća. Na taj način Belupo je dodatno osnažio svoju poziciju na hrvatskom tržištu receptnih lijekova.

TIJEKOM 2013. GODINE NA HRVATSKO FARMACEUTSKO TRŽIŠTE LANSIRANO JE 10 MARKI PROIZVODA LIJEKOVA U 16 FARMACEUTSKIH OBLIKA IZ 6 ATK SKUPINA

Tijekom 2013. godine Belupo je na hrvatsko farmaceutsko tržište lansirao 10 marki proizvoda lijekova, koji se proizvode u 16 farmaceutskih oblika iz 6 ATK skupina. Riječ je o lijekovima za liječenje bolesti respiratornog sustava, za liječenje zloćudnih bolesti i imuno-modulatora, lijekova za liječenje bolesti probavnog sustava i mijene tvari, potom lijekova za liječenje živčanog sustava, lijekova za liječenje krvi i krvotvornih organa te lijekova za liječenje srca i krvnih žila.

U 2013. NA DEVET, OD UKUPNO 16 BELUPOVIH INOZEMNIH TRŽIŠTA, LANSIRANO JE 15 NOVIH PREPARATA (RX I OTC) PROIZVEDENA U 42 FARMACEUTSKA OBLIKA

Na devet, od ukupno 16 Belupovih inozemnih tržišta u 2013. je lansirano 15 novih preparata (Rx i OTC), koji se proizvode u 42 farmaceutska oblika.

Belupo je svoj portfelj bezreceptnih proizvoda, u statusu dodataka prehrani, obogatio još jednim proizvodom iz branda Hederan®: Hederan® tablete, 20 filmom obloženih tableta u pakiranju. Proizvod je baziran na ekstraktu lista običnog bršljana te pomaže pri ublažavanju kašlja i održavanju normalne

funkcije dišnog sustava. Namijenjen je odraslima i djeci iznad šest godina.

Bezreceptni program lijekova Belupa obogaćen je još jednim novim oblikom Neofena za djecu – Neofen čepićima od 60 i 125 mg. To je velika novost u hrvatskoj farmakoterapiji i jedini oblik ibuprofena u obliku čepića koji je izašao na tržište. Neofen čepići indicirani su za snižavanje povišene tjelesne temperature, ublažavanje bolova i povišene tjelesne temperature kod gripe i prehlade te ublažavanje blagih do umjerno jakih bolova poput boli pri nicanju zubi, zubobolje, glavobolje, uganuća, istegnuća, kao i ublažavanje grlobolje i uholbolje. Lijek

Prvi put u povijesti 2014. ostvaren veći prihod s izvoznih tržišta

Prvi put u povijesti Belupa 2014. godine ostvaren je veći prihod od prodaje s izvoznih tržišta od onoga s domaćeg tržišta. Iste je godine kompanija "pretrpjela" udar na cijene na RH tržištu od čak 57,2 milijuna kuna.

Preko svojih organizacijskih jedinica, Grupa je na inozemnim tržištima prisutna u Slovačkoj, Sloveniji, Makedoniji, Bosni i Hercegovini, Rusiji, Češkoj, Srbiji, Kosovu, Poljskoj, Ukrajini i Kazahstanu. Suradnjom s distributerima koji nisu dio Grupe, ostvarena je prodaja u Albaniji, Libiji i Turskoj.

Orijentacija na osvajanje novih tržišta i dalje ostaje prioritet Belupova dosadašnjeg rasta. U idućem razdoblju strateški ciljevi su dublja penetracija na tržišta CEE-a i SEE-a posebno CIS zemlje, snažnije fokusiranje na nekoliko novih skupina i daljnju diversifikaciju sadašnjeg portfolia. U globalnoj strukturi proizvodnog portfelja planira se zaokret u razvoju novih proizvoda te snažnijoj participaciji OTC proizvoda u ukupnoj prodaji regionalnog, ali i globalnog tržišta.

n pet godina

je indiciran u liječenju djece u dobi od 2 do 6 godina.

I 2014. GODINE NASTAVLJENO JE PROŠIRENJE BELUPOVA PORTFELJA, PROIZVODIMA IZ VLASTITOG RAZVOJA I KUPLJENIM DOSJEIMA

Proširenje Belupova portfelja nastavljeno je i 2014. godine, kako proizvodima iz vlastitog razvoja tako i preko kupljenih dosjea. 11 proizvoda su lijekovi, a po 1 proizvod je iz grupa dodataka hrani i medicinske kozmetike. Lijekovi pripadaju skupinama s djelovanjem na probavni, živčani, kardiovaskularni i urogenitalni sustav te antibiotik.

2015. GODINE PORTFELJ JE POVEĆAN ZA 15 NOVIH OBLIKA NA TRŽIŠTU HRVATSKE I 2 OBLIKA NA INOTRŽIŠTIMA, A UVEDENO JE SEDAM POTPUNO NOVIH BRANDOVA

Belupov portfelj se tijekom 2015. godine povećao za 15 novih oblika na tržištu Hrvatske i 2 oblika na ino tržištima. Uvedeno je sedam potpuno novih brandova. U segmentu lijekova na recept to su: Docetaxel u području onkologije, Amofin u liječenju gljivičnih oboljenja noktiju, Takrolimus u području imunosupresije te Levetiracetam kao anti-

epileptik. Segment bezreceptnih lijekova obogaćen je brandovima Rinil u području ublažavanja simptoma prehlade smanjivanjem tegoba uzrokovanih otečenom sluznicom nosa, Gastrobela za prevenciju i ublažavanje simptoma žgaravice te Belcura sprej za čišćenje i zaštitu kože. Osim potpuno novih brandova, i neki postojeći prošireni su novim dozama (Eminens SR, Alopurinol...) ili oblicima (Eflipt pedijatrijskom kremom za inhalaciju...).

U 2016. – 3 nova branda u segmentu lijekova na recept

Portfelj Belupa se tijekom 2016. godine povećao za 5 novih proizvoda na tržištu Hrvatske i 4 nova proizvoda na ino tržištima. Od toga su na hrvatsko tržište uvedena 3 potpuno nova branda u segmentu lijekova na recept, a to su: Lacidipin Belupo iz skupine Blokatora kalcijevih kanala – derivata dihidropiridina, Beloxim kao novi antibiotik, te Nutrixa, proizvod kojim Belupo ulazi u novo područje – enteralnu prehranu.

TIJEKOM 2016. GODINE PORTFELJ BELUPA POVEĆAO SE ZA 5 NOVIH PROIZVODA NA TRŽIŠTU HRVATSKE I 4 NOVA PROIZVODA NA INOTRŽIŠTIMA

Osim potpuno novih brandova i neki posto-

jeći prošireni su novim dozama (Lupocet Flu Forte, Beloderm, Belogent, Bonna...) ili oblicima (RojazolDerm krema, Fersan Junior...). Na tržište Rusije Belupo je izašao s novim proizvodima Amofin, koji se koristi u liječenju gljivičnih oboljenja noktiju i Monlast u dva oblika, kao filmom obložene tablete i tablete za žvakanje. Na češko je tržište Belupo plasirao svoje poznate bezreceptne lijekove Belmيران DAN, Belmيران SAN i Urosal Lady.

Proizvodi iz Belupova razvoja na farmaceutskom tržištu EU-a

Outlicensing – Belupovi proizvodi iz vlastita razvoja, Adapalen 1mg/g Creme i Adapalen 1 mg/g Gel registrirani su u Njemačkoj i Austriji, putem ugovornog partnera Dr Pflieger, pod nazivom Dipalen.

Za lijek Oxazepam 15 mg tablete iz vlastita razvoja uspješno je provedena studija bioekvivalencije u EU-u, zbog čega je i taj proizvod iz vlastita razvoja postao registrabilan na zahtjevnim EU tržištima te je tijekom 2015. vođen registracijski postupak u Danskoj.

Belupove tvornice budućnosti dobile uporabnu dozvolu

Belupo je krajem 2016. godine, sukladno dogovorenom terminskom planu, uspio provesti tehnički pregled i dobiti uporabnu dozvolu za dvije nove tvornice krutih, polukrutih te tekućih oblika lijekova. Grad Koprivnica izdao je 23. prosinca 2016. godine uporabnu dozvolu koja je 29. prosinca postala izvršna i pravomoćna.

Iz Belupovih tvornica budućnosti, planirano je, sredinom 2017., nakon dobivanja proizvodne dozvole, prva pakiranja lijekova kretnuti na hrvatsko, ali i 16 europskih tržišta. Gradnja dviju tvornica Belupa, u koju je uloženo više od 500 milijuna kuna, trenutno je najveća greenfield investicija u Hrvatskoj. Nove Belupove tvornice budućnosti, kako ih u kompaniji nazivaju, bit će opremljene najnovijom tehnologijom, koja će donijeti veću konkurentnost u farmaceutskoj proizvodnji, a postojeće će proizvodne kapacitete povećati 1,5 puta. Zaposlit će se stotinjak zaposlenika visoke i srednje stručne spremlje i to iz područja farmacije, kemije te tehničkih struka.

Svaka kut svoje ime

Čak svaki drugi lijek kupljen preko interneta je krivotvoren, a u zemljama u razvoju na crnom se tržištu proda i do 30 posto svih lijekova! Zbog toga je Europska komisija 2011. godine izdala Direktivu o krivotvorenim lijekovima koja nalaže serijalizaciju svakog pakiranja lijeka. Direktiva Europske komisije obvezuje sve članice EU-a na provođenje odluke bez ratifikacije nacionalnih parlamenata te se na razini EU-a krenulo u postupak serijalizacije lijekova. O različitim aspektima te problematike razgovarali smo s Milkom Kosanović, dipl. iur., direktoricom odnosa s članstvom Hrvatske udruge poslodavaca – Udruge proizvođača lijekova.

B Što podrazumijeva postupak serijalizacije svakog pakiranja lijeka?

Serijalizacija je sustav označavanja svakog pakiranja lijeka jedinstvenim serijalizacijskim brojem, a potom i postupak njegove provjere pri izdavanju lijeka pacijentu. Svrha jest postizanje veće sigurnosti i kontrole kvalitete lijekova.

B Koliko je to opsežan proces i složen posao?

Riječ je o izrazito opsežnom i tehnološki izuzetno zahtjevnom procesu koji iziskuje velike napore i ulaganja farmaceutske industrije. Želim još jednom naglasiti da se taj složeni proces poduzima radi još veće sigurnosti pacijenata. U Hrvatskoj se godišnje proizvede nekoliko desetaka milijuna kutija tableta, a svakoj pojedinoj kutiji treba, da tako kažem, dati ime i prezime. Sam proces, svakako, predstavlja i osobito opterećenje domaćim proizvođačima koji će morati uložiti dodatna sredstva u prilagodbu proizvodnih procesa i opreme i to ne samo za tržište Hrvatske nego i za tržišta drugih zemalja. Jer, nemojmo zaboraviti da danas u Hrvatskoj proizvodimo milijarde tableta za najzahtjevnija svjetska tržišta.

U PROTEKLIM 5 GODINA TEMELJNI KAPITAL BELUPA POVEĆAN ZA ČAK 425 MILIJUNA KUNA

Usmjereni ka investicijama u proizvodnju

Odlukom članova Glavne Skupštine temeljni kapital Belupa d.d. povećat će se za 100 milijuna kuna, sa sadašnjih 479 milijuna kuna na čak 579 milijuna kuna.

Temeljni kapital Belupa povećava se unosom prava na potraživanja koja, kao jedini dioničar Podravka d.d. ima po osnovi raspoređene, a neisplaćene dobiti u iznosu od 100 milijuna kuna. U proteklih je pet godina temeljni kapital Belupa povećan za više od 425 milijuna kuna, sa 154 milijuna kuna koliko je iznosio 2012. na 579 milijuna kuna koliko iznosi danas, kroz reinvestiranje tekuće dobiti i dokapitalizaciju, uplatom novca, unosom stvari odnosno zemljišta za gradnju dvije nove tvornice lijekova te pretvaranjem potraživanja za neisplaćenu dobit.

Ove impresivne brojke potvrđuju našu usmjerenost ka budućnosti te ostvarenju

rezultata za sve dionike – od dioničara, preko zaposlenika do zajednice u kojoj živimo i radimo. Podravka Grupa je među najvećim investitorima u nove proizvodne kapacitete u Hrvatskoj. U proteklih smo pet godina u nova proizvodna postrojenja investirali 1,5 milijardi kuna, od čega na gradnju dviju novih tvornica lijekova više od 500 milijuna kuna, kazao je predsjednik Glavne skupštine Belupa Zvonimir Mršić.

Podsjetimo, tvornice su dobile uporabnu dozvolu, predstoji dobivanje proizvodne dozvole te zapošljavanje stotinjak zaposlenika visoke i srednje stručne spreme i to iz područja farmacije, kemije te tehničkih struka.

Početak novih proizvodnih procesa koje očekujemo sredinom godine, značajno će utjecati na rast bruto nacionalnog proizvoda, povećanje izvoza te poboljšati opću percepciju domaće industrije i gospodarstva.

Podravki priznanje za unaprjeđivanje upravljanja ljudskim potencijalima

U 2016. GODINI PODRAVKA JE POSTIGLA 91 POSTO UKUPNIH BODOVA, A TAKAV REZULTAT POSTIGNUT JE ZBOG IZVRSNO POSTAVLJENIH PROCESA U SVIM PROCJENJIVANIM PODRUČJIMA - STRATEGIJA, REGRUTIRANJE I SELEKCIJA, RAD, MOTIVACIJA I NAGRAĐIVANJE, USAVRŠAVANJE I RAZVOJ TE ODNOS PREMA ZAPOSLENICIMA

Podravka je po pitanju upravljanja ljudskim potencijalima po treći put nagrađena Certifikatom Poslodavac Partner. U 2016. godini Podravka je postigla 91 posto ukupnih bodova, a takav rezultat postignut je zbog izvrsno postavljenih procesa u svim procjenjivanim područjima – strategija, regrutiranje i selekcija, rad, motivacija i nagrađivanje, usavršavanje i razvoj te odnos prema zaposlenicima.

Najbolji rezultat Podravka je ostvarila u području Regrutiranja i selekcije, u kojem drugu godinu zaredom ostvaruje maksimalan broj bodova, zahvaljujući procesu selekcije

koji uključuje transparentan sustav zapošljavanja pripravnika "SHAPE your future with a heart" koji se provodi svake godine. Time se mladim ljudima omogućava stjecanje vrijednog radnog iskustva i razvoj karijere u jednoj od najvećih hrvatskih kompanija. Kako u Podravci kažu, svojim zaposlenicima omogućavaju razvoj kompetencija kroz različite interne i vanjske edukacije, kao i upućivanje na formalno fakultetsko obrazovanje. Na ovaj način pospješuje se i sustav napredovanja unutar kompanije, te se u više od 70 posto slučajeva imenovanje na više pozicije vrši internim promaknućima.

DOM I DIREKTORICA UDRUGE PROIZVOĐAČA LIJEKOVA PRI HRVATSKOJ UDRUZI POSLODAVACA

cija lijeka imat će svoj broj, i prezime

SERIJALIZACIJA JE IZRAZITO OPSEŽAN I TEHNOLOŠKI IZUZETNO ZAHTJEVAN PROCES KOJI IZISKUJE VELIKE NAPORE I ULAGANJA FARMACEUTSKE INDUSTRIJE

TAJ SE SLOŽENI POSTUPAK PODUZIMA RADI JOŠ VEĆE SIGURNOSTI PACIJENATA I KONTROLE KVALITETE LIJEKOVA SERIJALIZACIJA U PRAKSI ZNAČI DA ĆE SVAKI POJEDINI BROJ KUTIJE SVAKOG LIJEKA BITI UNESEN I U NACIONALNU I U SREDIŠNJU BAZU PODATAKA PA ĆE U SVAKOM TRENUTKU BITI MOGUĆE PROVJERITI NJEGOVO PORIJEKLO, AUTENTIČNOST I ROK TRAJANJA

B Kako ste istakli, u fokusu je zaštita i povećanje sigurnosti pacijenata. No, na koji će način serijalizacija spriječiti ulazak krivotvorenih lijekova u legalni opskrbeni lanac?

Serijalizacija u praksi znači da će svaki pojedini broj kutije svakog lijeka biti unesen i u nacionalnu i u središnju bazu podataka pa će u svakom trenutku biti moguće provjeriti porijeklo, odnosno autentičnost lijeka kao i rok njegova trajanja. Unatoč tome valja istaknuti kako u Republici Hrvatskoj nikada do sada nismo imali slučaj da je za bilježena pojava krivotvorenih lijekova u ovlaštenim lancima opskrbe, odnosno u legalnoj distribucijskoj mreži koju čine javne i privatne ljekarne, bolničke ljekarne, veleprodaje lijekova i specijalizirane prodavaonice za promet na malo lijekovima.

B Zahtjevan zadatak serijalizacije lijekova, koji je i iznimno važan za javnozdravstveni sustav, povjeren je farmaceutskoj industriji, odnosno proizvođačima lijekovima. Kako to tumačite?

S obzirom na to da se radi o označavanju proizvoda na mjestu proizvodnje sve počiva na proizvođačima lijekova. Mi u Hrvatskoj imamo visokorazvijenu farmaceutsku industriju koja je ujedno i najveći partner zdravstvenog sustava Republike Hrvatske i time se ponosimo.

B Što konkretno u procesu serijalizacije moraju učiniti proizvođači lijekova? A što veleprodaje, javne, privatne i bolničke ljekarne?

Serijalizacija je obveza za sve sudionike lanca opskrbe lijekova i odnosi se na procese i tehnološka rješenja. Dakle, na mjestu proizvodnje proizvođači moraju osigurati označavanje svake kutije lijeka. Na mjestima distribucije, u veleprodajama, mora se osigurati dodatna provjera lijekova koji su izloženi većem riziku od krivotvorenja. To se odnosi na vraćene lijekove ili lijekove koje ne stavljaju izravno u promet proizvođači, nositelji odobrenja za stavljanje lijeka u promet ili osobe koje djeluju u njihovo ime. Zatim, na mjestima izdavanja lijeka,

na primjer u ljekarnama, mora se osigurati sustavna provjera svakog izdanog proizvoda. Isto tako, serijalizacija se odnosi i na uspostavu europskog i nacionalnog tehnološkog sustava za autentifikaciju i provjeru lijekova kao i na osnivanje nacionalne neprofitne organizacije koja će tim sustavom upravljati.

B Hoće li i kako pacijent moći provjeriti je li njegov lijek krivotvoren?

Uredba kojom je reguliran postupak serijalizacije detaljno opisuje kako se provjerava autentičnost lijeka i tko obavlja provjeru. Lijekovi se tako sustavno provjeravaju na mjestu gdje se izdaju stanovništvu, primje-

počeli s pripremama. Ovdje valja imati na umu kako većina proizvođača lijekova u Republici Hrvatskoj istovremeno proizvodi i za druga tržišta te je stoga izuzetno važno uskladiti postupak serijalizacije u RH s većinom zemalja EU-a kako bismo osigurali jednostavniju implementaciju, ali i spriječili dvostruki trošak, ukoliko postupak ne bi bio usklađen.

B Kada u Republici Hrvatskoj možemo očekivati realizaciju projekta jedinstvenog serijalizacijskoga broja? Koji su rokovi? Jesu li rokovi isti za sve zemlje EU?

Europsku Direktivu o krivotvorenim lijekovima (FMD – Falsified Medicines Directive) EU Parlament usvojio je 2011. godine. No, tek je 9. veljače 2016. godine usvojena i objavljena Delegirana Uredba vezana uz implementaciju sigurnosne oznake, zaštitu od otvaranja i sustav verifikacije u zemljama članicama koja predviđa rok od tri godine za implementaciju, dakle od 9. veljače 2019. godine. Unatoč tome, neke su zemlje EU dobile odgodu implementacije

EUROPSKU DIREKTIVU O KRIVOTVORENIM LIJEKOVIMA EU PARLAMENT USVOJIO JE 2011., NO, TEK JE 9. VELJAČE 2016. USVOJENA I OBJAVLJENA DELEGIRANA UREDBA VEZANA UZ IMPLEMENTACIJU SIGURNOSNE OZNAKE, ZAŠTITU OD OTVARANJA I SUSTAV VERIFIKACIJE KOJA PREDVIĐA ROK OD TRI GODINE ZA IMPLEMENTACIJU

rice u ljekarni. Autentičnost lijeka osigurava se provjerom jedinstvenog identifikatora na pakiranju u odnosu na skup legitimnih jedinstvenih identifikatora pohranjenih u sustavu za autentifikaciju i provjeru lijekova kojim će upravljati nacionalna neprofitna organizacija.

B Hrvatska udruga poslodavaca – Udruga proizvođača lijekova i Inovativna farmaceutska industrija u proljeće 2016. pokrenule su provedbu serijalizacije lijekova u Hrvatskoj. Koja je u tome uloga Udruge proizvođača lijekova odnosno Inovativne farmaceutske industrije i u kojoj je fazi danas ovaj posao?

Hrvatska udruga poslodavaca – Udruga proizvođača lijekova i Inovativna farmaceutska inicijativa kontinuirano intenzivno surađuju na procesu provedbe serijalizacije u Hrvatskoj i danas imamo potpunu koordinaciju s drugim proizvođačima kao i s veleprodajama i ljekarnama na procesu serijalizacije u Hrvatskoj. S osobitim zadovoljstvom mogu reći kako su svi odgovorno i pravovremeno

do 2022. godine.

B Cjelokupni trošak uspostave informatičkog sustava za provjeru autentičnosti lijekova snosit će farmaceutska industrija kao i sve troškove vezane za sustav kada bude u operativnoj fazi. Možete li procijeniti koliko je to novca?

Govorimo o desetima milijuna kuna što je golemo opterećenje za domaću farmaceutsku industriju koja je ionako preopterećena različitim nametima. Riječ je, naime, o iznimno složenom i zahtjevnom procesu za domaće proizvođače lijekova, ne samo financijski, nego i tehnički, jer će i sam proces proizvodnje lijekova biti potrebno u određenoj mjeri mijenjati i prilagoditi zahtjevima. U Hrvatskoj je financijsko opterećenje za provedbu procesa na industriji, ali ne treba zaboraviti da se proces serijalizacije domaćih proizvođača lijekova ne odnosi samo na hrvatsko tržište već će morati uložiti dodatna sredstva i u prilagodbu proizvodnih procesa i opreme i na tržištima drugih zemalja.

PREMA ANALIZI EUROPSKOG ZDRAVSTVENOG POTROŠAČKOG INDEKSA (EHCI) MEĐU 35 EUROPSKIH ZEMALJA HRVATSKA JE NA 19. MJESTU

Hrvatski zdravstveni sustav pao za tri mjesta

U NAŠOJ ZEMLJI OD RAKA SVAKE GODINE OBOLI VIŠE OD 21.400 LJUDI, A UMRE IH VIŠE OD 13.900 ILI SVAKI DAN 38. VRIJEME JE DA ONKOLOZI IZRADE DIJAGNOSTIČKO-TERAPIJSKE SMJERNICE LIJEČENJA NACIONALNOG PLANA ZA BORBUN PROTIV ZLOČUDNIH BOLESTI TE DA SE DONESE ONKOLOŠKI MASTERPLAN KLJUČNIH USTANOVA

Za **Belupo** piše:
Diana Glavina

Prema istraživanju Europskog zdravstvenog potrošačkog indeksa (EHCI), koji mjeri kvalitetu i dostupnost zdravstvene zaštite, među 35 europskih zemalja, hrvatski zdravstveni sustav zauzeo je lani 19. mjesto, što je u odnosu na godinu ranije pad za tri mjesta. U analizi zdravstvenih sustava EHCI prati 45 indikatora u područjima poštivanja prava pacijenata i njihovu informiranost, u dostupnosti liječenja, zdravstvene skrbi i lijekova te ishoda liječenja. Prema izvješću EHCI-a, hrvatski pacijenti imaju dobar pristup svom liječniku primarne zdravstvene zaštite i bolničkoj hitnoj službi, a prevladavaju problemi s listama čekanja za pojedine dijagnostičke postupke i operacije te s dostupnošću novih onkoloških lijekova, onih za artritis i smanjenje kolesterola u krvi. Što se tiče ishoda liječenja, u Hrvatskoj je i dalje visoka smrtnost od raka i od kardiovaskularnih bolesti, nedovoljno se ulaže u prevenciju bolesti kao što su visoki krvni tlak i pušenje, nedovoljno se potiče fizička aktivnost i cijepjenje protiv HPV-a. EHCI je najboljima ocijenio zdravstvene sustave Nizozemske i Švicarske.

A kako se Svjetski dan borbe protiv raka (World Cancer Day), obilježava 4. veljače,

proteklih se tjedana i u hrvatskom javnom prostoru puno govorilo o prevenciji, ranom dijagnosticiranju, o mogućnostima liječenja onkoloških pacijenata u Hrvatskoj te o skrbi za oboljele. S naglaskom na iznimnoj potrebi da se izradi i Hrvatski sabor usvoji Nacionalni plan za borbu protiv zloćudnih bolesti. U Hrvatskoj od raka svake godine oboli više od 21.400 ljudi, a umre ih više od 13.900 ili svaki dan 38.

Predsjednica saborskog Odbora za zdravstvo i socijalnu politiku dr. Ines Strenja-Linić istakla je da je nužno povećati stopu preživljavanja kod malignih bolesti, a to se može postići donošenjem i provođenjem sveobuhvatnog Nacionalnog plana za borbu protiv zloćudnih bolesti. Smatra da je Hrvatska u onkologiji u posljednjih desetak godina puno napravila i uložila, od izgradnje i rekonstrukcije objekata, nabavke nove opreme i edukacije stručnjaka, no pokazatelji jasno govore da nije napravljeno dovoljno. A o sadašnjem stanju u onkologiji s pozicije pacijenta govorio je predsjednik Koalicije udruga u zdravstvu Ivica Belina predstavivši rezultate ankete o iskustvima pacijenata u onkološkoj skrbi.

Šesnaest posto bolesnika sa zloćudnom bolesti čekalo na pregled specijalista više od dva mjeseca, a 62 posto bolesnika nije sudjelovalo u odlukama o liječenju. Šezdeset i šest posto oboljelih bolest je otkrilo na vlastitu sumnju da nešto nije u redu s njihovim zdravljem dok je samo 5 posto bolest otkrilo kroz programe ranog otkrivanja bolesti koji se provode u Hrvatskoj. Šezdeset i pet posto oboljelih njihov liječnik obiteljske medicine uputio je prvo kod kirurga, a samo njih 16 posto upućeno je kod onkologa. Prema rezultatima ankete komunikacija liječnika specijalista s pacijentima nije zadovoljavajuća: 49 posto pacijenata koji su sudjelovali u anketi nije dobilo informacije o svojoj bo-

lesti i liječenju, a 58 posto ih nije dobilo te informacije na njima prihvatljiv način. Čak 61 posto ispitanih kaže da nisu sudjelovali u donošenju odluka o svom liječenju, a njih 58 posto nije dobilo informacije o lijekovima koje će primati ni o mogućim nuspojavama i opasnostima. Obrazac informiranog pristanka tijekom svog liječenja potpisalo je 96 posto ispitanih, ali njih 72 posto nije razumjelo obrazac niti ga je liječnik s njima zajednički ispunio. Čak 53 posto ispitanih smatra da dijagnostika i liječenje u njihovom slučaju nisu bili pravovremeni.

Nacionalni plan za borbu protiv zloćudnih bolesti neophodan radi podizanja kvalitete onkološke skrbi i jednakih uvjeta dijagnostike, liječenja, sveobuhvatne skrbi i palijative u cijeloj Hrvatskoj. Kakav bi trebao biti temelj ovoga Nacionalnog plana? Predstojnik Klinike za onkologiju KBC-a Zagreb prof. dr. Stjepko Pleština ističe da se hrvatsko zdravstvo mora bolje organizirati, ako mislimo dobiti bitku sa zloćudnim bolestima. Do 2020. godine očekuje se porast pojavnosti raka od čak 20 posto. Krajnje je vrijeme da onkolozi izrade dijagnostičko-terapijske smjernice liječenja strukturiranog Nacionalnog plana za borbu protiv zloćudnih bolesti te da se donese tzv. Onkološki masterplan ključnih ustanova kako bi se osigurala jednaka dostupnost za sve bolesnike u Hrvatskoj, ma gdje se liječili, ističe prof. dr. Pleština. A kako zloćudne bolesti u Hrvatskoj prerastaju u vodeći javnozdravstveni problem, glavna tajnica Udruge „Sve za nju“ Ljiljana Vukota izrazila je nadu da ćemo sljedeći Svjetski dan borbe protiv raka obilježiti upravo donošenjem Nacionalnog plana za borbu protiv zloćudnih bolesti.

Vrijeme će pokazati hoće li to tako i biti i stoje li iza zvučnih riječi ono što je važnije – djela.

Procijepljenost populacije svrstava nas na

protiv gripe od samo 6 % dno europske ljestvice

HRVATSKA JE PUTEM SVOGA NACIONALNOG CENTRA ZA PRAĆENJE I DIJAGNOSTIKU INFLUENCE UKLJUČENA U MREŽU OD 140 CENTARA SVJETSKJE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE

B Doktore Draženoviću, nedavno se hrvatska javnost digla na noge. Ljudi su se uplašili zbog pojavljenog vala gripe, koji je rezultirao s nekih do deset smrtnih slučajeva. Kao virusolog i epidemiolog, hitno ste otišli u Split, kako bi pomogli u rješavanju tamošnje teške situacije s gripom, od koje su podlegle i dvije djevojčice. Bili ste konzultirani u brojnim medijima. I mi, u Belupovu Glasniku, osjetili smo želju da porazgovaramo s vama o tom ozbiljnom zdravstvenom problemu. Hvala vam što ste se spremno odazvali.

Recite nam je li se val te ozbiljne bolesti mogao donekle očekivati ove sezone? Je li u populaciji ili u klimi postojalo nešto što je moglo predskazati takav razvoj situacije? Ako jeste, je li naša zdravstvena služba bila opremljena da spremno dočeka taj neugodan udar? Jesu li i druge europske zemlje bile suočene s jačim valom gripe ove sezone?

S obzirom na pojavu ledenog vala u zimskim mjesecima ove sezone za pretpostaviti je bilo da će se i epidemija gripe pojaviti u većem intenzitetu. Takva situacija događala se i u drugim europskim zemljama koje su također bile suočene s jačom epidemijom ove godine. Zdravstveni sustav izvrsno je reagirao, kao i svaki puta, ali bi svakako bilo lakše da se cijepljenjem zaštitio malo veći dio populacije od ovih jadnih 6% što nas svrstava na dno europske ljestvice po procijepjenosti protiv gripe.

Gripa uzrokuje svake godine epidemije u cijelom svijetu, a u Hrvatskoj traje od Božića do Uskrsa dakle barem četiri mjeseca odnosno trećinu kalendarske godine. Gripa je bolest praćena velikim brojkama. Svake godine u svijetu od gripe oboli oko 600 milijuna ljudi, a samo u Hrvatskoj prosječno oboli 100 000 ljudi. Ponavljajuće sezonske

Povezanost sa svjetskim informacijama

B Voditelj ste Nacionalnog centra za gripu, u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Upoznati smo da taj Centar ima dugu povijest. Rado bismo čuli o radu Vašega Centra!

Hrvatski nacionalni influenza centar (NIC), kooperativni centar Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) osnovan je 1949. godine u suradnji Zavoda za javno zdravstvo Republike Hrvatske i Medicinskog fakulteta u Zagrebu.

Rad Centra sastoji se od brojnih važnih zadataka. Među ostalim: testiranje pacijenata, izdvajanje virusa influence, procjena i analiza morbiditeta i mortaliteta, testiranje imunogenosti cjepiva, testiranje protuvirusnih lijekova, pravovremeno informiranje epidemiološke službe Zavoda i javnosti itd.

Godine 1998. Centar se uz pomoć interneta za brzu razmjenu informacija povezo sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom.

Hrvatska je putem svoga Nacionalnog centra za praćenje gripe uključena u mrežu od 140 centara Svjetske zdravstvene organizacije pa, kao dugogodišnji član prima najnovija dnevna izvješća i sve najvažnije činjenice vezane za influencu prezentira u javnost.

Svake godine i Hrvatska svojim izdvojenim virusima influence participira u izboru optimalnih sojeva virusa za sezonsko cjepivo i time na vrlo značajan način potpomaže napore Svjetske zdravstvene organizacije u reduciranju pobola i smrtnosti od gripe u svijetu.

epidemije omogućuje virus gripe koji se lako širi uobičajenim socijalnim kontaktom.

B Kako se ove godine kretao broj oboljelih i umrlih, na razini cijele Hrvatske? Po opsegu, je li se ovogodišnja epidemija razlikovala od prijašnjih godina?

Na temelju trenutno dostupnih pokazatelja smatra se da je ovo jedna od najžešćih epidemija u povijesti mjerenja u Hrvatskoj. S obzirom na to da je epidemija gripe još vrlo visokog stupnja teško je predvidjeti neke konkretnije brojke, ali zasigurno će broj oboljelih biti veći od 50 000, a broj smrtnih ishoda veći od 30 što je najviše od kada postoje podaci o mjerenju smrtnosti od gripe u Hrvatskoj.

B Mnogima je poznata stravična pandemija gripe u svijetu, 1918. – 1920. godine, koja

je odnijela 30-ak milijuna života. Može li se takova kataklizma ponoviti?

Jedna od osnovnih karakteristika virusa influence je dinamična promjena genetskog materijala što ga čini iznimno nepredvidivim i jedinim patogenom još iz davnih vremena koji i dan danas može izazvati pandemije. To je jedina neukročena zarazna bolest još od pamtivijeka te tako i danas ima potencijal za izazivanje pandemija. Na širenje gripe, koja je prvenstveno bolest koja se širi kapljičnim putem utječe također brzina transportnih sredstava, tako da je pandemiji iz 1918. trebalo 18 mjeseci da "okruži svijet", onoj iz 1957. – 12 mjeseci, iz 1968. – 6 mjeseci, a 2009. – za manje od mjesec dana proširila se na sve kontinente. U današnje vrijeme uz brze mogućnosti transporta taj

razmak postaje sve kraći i mogućnosti su širenja gotovo trenutne.

Na temelju povijesnih činjenica uvijek strahujemo da bi se pandemija širokih razmjera mogla dogoditi u budućnosti, ali iako za gripu još nema lijeka, nego virostatiki koji samo blokiraju razmnožavanje virusa te uz dostupno cjepivo protiv gripe, taj bi se razorni utjecaj mogao umanjiti.

B Čitamo da se povremeno javljaju novi sojevi virusa gripe. Tako se ove sezone pojavio novi soj Bolzano. Zna li današnja virusologija zašto, kako i kada dolazi do pojave novih sojeva? Uolikoj mjeri ta saznanja mogu pomoći u stvaranju novih cjepiva? Postoje četiri tipa virusa: A, B, C i D. Pojedini tipovi razlikuju se prema sposobnostima širenja i težini simptoma koje izazivaju. Od virusa tipa A mogu se razboljeti ljudi, ali i životinje dok je virus tipa B "rezerviran" samo za ljude. Virus tipa C inficira i ljude i životinje, ali nema veliku važnost jer izaziva blage oblike bolesti, dok virus tipa D inficira uglavnom stoku. Virus influence stalno stvara sojeve na koje je populacija imunološki naivna, tj. nema imuniteta. Dakle, ako ste prošle godine prebolili gripu, ne znači da ste zaštićeni i da je nećete dobiti ove godine. Virusi gripe nesavršeni su i nisu u stanju razmnožiti se i stvoriti isti virus, nego je njegov genetski materijal toliko nesavršen da pravi krive kopije, a praveći pogrešne kopije, stvara mogućnost da je neka od tih kopija za populaciju u kojoj virus cirkulira visoko opasna. Kad će se stvoriti takva nasumična kopija – ne može se predvidjeti. Virus stvara kopije, a kad se dogodi "prava", dogodi se teška epidemija ili pandemija.

SVAKE GODINE U SVIJETU OD GRIPE OBOLI OKO 600 MILIJUNA LJUDI, A SAMO U HRVATSKOJ PROSJEČNO OBOLI 100.000 OSOBA

B Iz godine u godinu ponavljano raspravljamo o problemu procjepljenosti stanovništva u Hrvatskoj. Stalno se utvrdi da je broj osoba koje se cjepe, jako mali. Što je uzrok tome, niska zdravstvena prosvijećenost ili efikasnost protupropagande onih koji stalno viču da cjepivo može imati opasne posljedice i neugodne nuspojave? Molim vas, odredite se jasno i čvrsto o tom pitanju.

Anti-cijepiteljski stavovi i pokreti postoje već više od 100 godina nikad ne donose ni-

svaku sumnju u neispravnost, što se onda objedinjuje na svjetskoj razini i donose pravovremeni zaključci. Upravo na temelju takvog praćenja u svim zemljama svijeta, nije u stručnoj i znanstvenoj literaturi dokazano da bi cjepiva činila nepopravljivu štetu za ljudski organizam.

Na pitanje što utječe najviše na slab odaziv populacije na cijepljenje protiv gripe odgovor liječnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i pedijataru, u 2016 godine bio je:

šta novo i dobro nego se referiraju na internetske portale neprovjerenog i neozbiljnog sadržaja. S druge strane pak stavljanje u promet i potrošnja lijekova odnosno cjepiva višestruko je pod kontrolom zdravstvenih vlasti u svim zemljama svijeta i svatko u svakom trenutku može preko weba unijeti

Cijepljenje je najbolji i jedini razuman način zaštite od gripe i njezinih komplikacija. Zdrav stil života u svakom slučaju je najbolji način da ostanete zdravi; umjeren fizička aktivnost, raznovrsna prehrana te izbjegavanje alkohola i duhanskih proizvoda za koje se zna da imaju štetan učinak.

Međutim, nažalost sve to nije dovoljno da bi se obranili od infektivnih bolesti koje se prenose bez obzira na stanje imunološkog sustava jer su uzrokovane mikroorganizmima koji se ne mogu zaustaviti samo zdravim životom i promjenama u ponašanju.

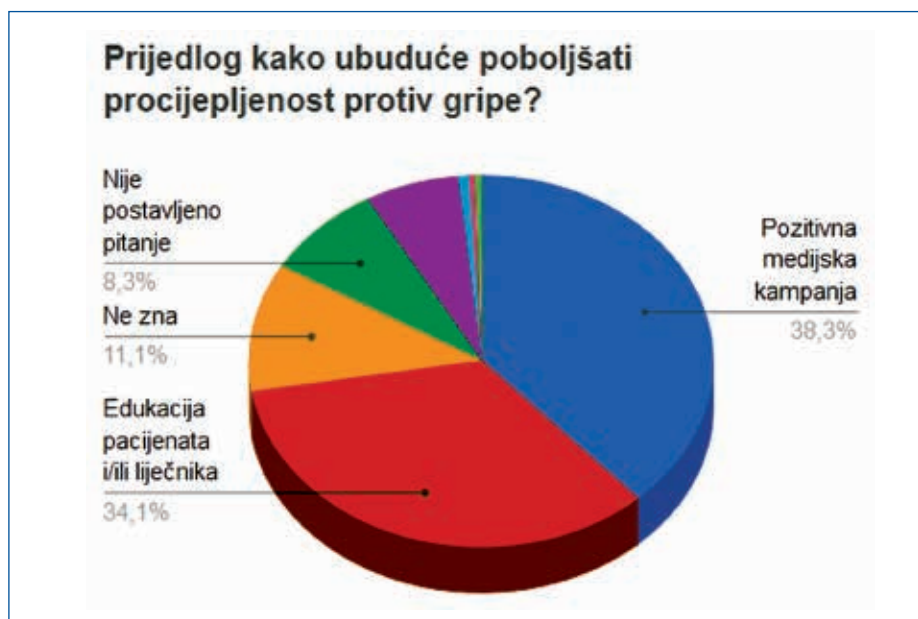
Gripa ne treba biti neizbježan sastavni dio života, jer je to teška, vrlo zarazna bolest, a jedini način za efikasnu prevenciju gripe je cijepljenje koje je u razvijenim zemljama jedna vrsta civilizacijske tekovine od koje svatko može imati samo koristi. Cijepljenje u Hrvatskoj započinje s obzirom na dostupnost cjepiva, oko praznika Svih svetih što je dovoljno da se stvori titar za-

se zadnjih godina naručuje i cjepi oko 300 tisuća ljudi.

Površinske antigene sojeva virusa koji se uključuju u sastav cjepiva određuje Svjetska zdravstvena organizacija na temelju praćenja promjena virusa, odnosno informacija koje zaprima od 141 Nacionalnih centara za influencu uključujući i hrvatski Nacionalni centar za influencu. Cjepivo se sastoji najčešće od površinskih antigena tri soja gripe, to su zapravo tri cjepiva u jednoj šprici: cjepivo protiv tipa virusa A H₃N₂, virusa A H₁N₁ i B virusa.

Na pitanje kako poboljšati odaziv populacije na cijepljenje protiv gripe odgovor liječnika u primarnoj zdravstvenoj zaštiti i pedi-

- zdravstveni djelatnici
- osobe koje su profesionalno ili privatno u kontaktu s osobama koje pripadaju rizičnim skupinama te im lako mogu prenijeti infekciju
- izrazito pretili ljudi (indeksa tjelesne mase većeg od 30)
- trudnice** (jer se zbog nemogućnosti cijepljenja i terapije protuvirusnim lijekovima djeca mlađe od 6 mjeseci na taj način štite majčinim protutijelima)
- roditelji i druge osobe u bliskom kontaktu s djecom mlađom od 6 mjeseci jer se ona ne mogu cijepiti protiv gripe
- osobe starije od 65 godina
- štićenici domova za starije osobe te institucija za njegu kroničnih bolesnika (bez obzira na dob, uključujući i djecu)
- osobe svih životnih dobi* s kroničnim bolestima srca i pluća, uključujući astmu, cističnu fibrozu, bronhopulmonalnu displaziju i prirođenim srčanim greškama
- osobe svih životnih dobi* s metaboličkim bolestima, uključujući dijabetes
- osobe svih životnih dobi* s anemijom ili hemoglobinopatijom
- osobe svih životnih dobi* s oslabljenim imunološkim sustavom (zbog bolesti ili lijekova), uključujući i HIV pozitivne osobe
- djeca starija od 6 mjeseci i adolescenti koji su pod dugotrajnom terapijom aspirinom zbog rizika od akutnog oštećenja jetre i mozga nakon infekcije virusom gripe (Reyov sindrom)

štitnih protutijela do sezone gripe. Cjepivo protiv gripe u sebi ne sadrži žive viruse, nego tri različita virusna antigena. Cijepiti se mogu svi uz konzultaciju s liječnikom. Za zaštitu od gripe preporuča se cjepivo protiv gripe koje se već godinama koristi, a ispitivanja pokazuju da je sigurno i učinkovito.

Cjepiva su vrsta civilizacijske tekovine koja govori o kvaliteti života i prosvjećenosti pojedinca i naroda. Najosjetljiviji su oni kojima je imunološki sustav oslabljen (zbog dobi, lijekova, bolesti, trudnoće) jer vrlo lako razviju komplikacije uslijed gripe s mogućim smrtnim ishodom. Cjepivo kod njih u slučaju redovitog procijepljivanja ima učinkovitost višu od 90% (kumulativna i unakrsna imunost).

Kod nas je svake godine uoči sezone gripe u ordinacijama obiteljskih liječnika te pedijataru i zavodima za javno zdravstvo dostupno cjepivo protiv gripe. U prosjeku

ječnara 2016 godine bio je:

B Kojim kategorijama građana izričito preporučujete cijepljenje protiv gripe?

Redovita tjelesna aktivnost, raznolika i pravilna prehrana, redovit san, zdrave životne navike (bez pušenja i alkohola) pridonose jačanju imuniteta protiv prehlada, ali vas ne mogu zaštititi od gripe jer je virus influence previše agresivan. Neki prirodni pripravci koji se koriste za jačanje imuniteta mogu vas čak dovesti do stanja opasnih za život jer dosta često uzrokuju toksične hepatitise, odnosno teško oštećenje jetre. Cijepljenje se preporučuje svima koji žele smanjiti rizik od obolijevanja od gripe, razvoj komplikacija, aktivaciju postojeće kronične bolesti, posjete liječniku, potrošnju lijekova i izostanke s posla.

Cijepljenje se posebno preporuča osobama s povećanim rizikom od nastanka komplikacija u slučaju infekcije gripom ili bliskim kontaktima rizičnih skupina, a to su:

*osobe starije od 6 mjeseci

**Trudnoća je stanje tijekom kojeg je imunološki odgovor oslabljen te su trudnice u većem riziku da obole u kontaktu s gripoznom osobom. Osim toga u slučaju bolesti trudnica može imati teži oblik bolesti s izraženijim simptomima, češćim i težim komplikacijama te je i češća potreba za hospitalizacijom a događaju se nažalost i smrtni ishodi kod prethodno sasvim zdravih osoba. Trudnice oboljele od gripe su u riziku od različitih komplikacija za dijete, uključujući veću mogućnost prijevremenog poroda, tj. pobačaj. Iz ovih razloga trudnice se svrstavaju u rizičnu skupinu i svako je preporuka da se cijepi protiv gripe u bilo kojem mjesecu trudnoće. Cijepljenjem trudnica štiti sebe, svoje dijete i nakon poroda. Mnogobrojne znanstvene studije nisu pokazale nikakav povećani rizik od neželjenih djelovanja cjepiva na zdravlje trudnice i njenog djeteta.

Piše: Mirjana Žagar-Petrović, dr. med.

Unazad nekoliko godina u medicinskim i nemedicinskim krugovima vode se intenzivne rasprave o potrebi cijepljenja naše djece, njegovoj učinkovitosti i štetnosti na njihovo zdravlje. Nekoliko je medicinskih istraživanja, kasnije i demantiranih povezaloslo štetne posljedice cjepiva s pojavom autizma, alergijskih bolesti, astme i nekih drugih kroničnih stanja. No odmah na početku želim istaknuti na dvije činjenice, prva je da su dvije najveće javnozdravstvene intervencije koju su imale utjecaj na zdravlje cjelokupne svjetske populacije čista voda i cijepljenje, a druga da godišnje u svijetu umire oko 1,5 milijuna djece od bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem. Roditeljima, liječnicima, prvenstveno pedijatrima koji cijepu našu djecu, pa i zdravstvenoj administraciji koja propisuje, donosi legislativu i osigurava cjepivo na prvom je mjestu zdravlje naše djece. S druge strane u demokratskom društvu roditelji imaju pravo izbora na cijepljenje ili ne cijepljenje svoje djece. No pitam roditelje žele li da oni i njihova djeca budu dio one žalosne statistike s početka teksta, a koja se uglavnom donosi na siromašnu djecu svijeta u onom dijelu kugle zemaljske u kojem cijepljenje nije tako dobro organizirano niti dostupno kao kod nas i u drugim razvijenim zemljama svijeta.

Zašto cijepiti svoje dijete?

Cijepljenje je učinkovito i neškodljivo

Cijepljenjem sprječavamo pojavu bolesti i nepoželjne komplikacije tih istih bolesti. Učinkovitost većine cjepiva je od 90 do 99% u sprječavanju bolesti.

Sastojci cjepiva poput tiomersala, formaldehida i aluminija koji mogu biti štetni po zdravlje djeteta u cjepivu se nalaze u malim količinama, praktično u tragovima, a tiomersal (živin spoj) je uklonjen iz dječjih cjepiva. Sva cjepiva prolaze stroge laboratorijske i kliničke kontrole prije nego se stave u uporabu. Stoga su cjepiva najsigurniji medicinski proizvodi današnjice.

Cijepiti svoje dijete

Nuspojave na cjepiva su iznimno rijetka, blaga i prolazna. Teže nuspojave na cjepivo, poput anafilaktičke reakcije javljaju se iznimno rijetko u jedan na milijun cjepiva. Povezanost cijepljenja s autizmom, šećernom bolesti tipa 1 i astmom u brojnim je znanstvenim istraživanjima otklonjena. Kombinirana cjepiva poput ospica, rubeola i zaušnjaka primjenjuju se još od sredine prošlog stoljeća bez štetnih učinaka. Postotak nuspojava je zanemariv u odnosu na rizik komplikacija i smrtnosti od bolesti protiv kojih se cijepimo.

STROGE LABORATORIJSKE I KLINIČKE KONTROLE ČINE CJEPIVA NAJSIGURNIJIM MEDICINSKIM PROIZVODIMA DANAŠNJICE

Cijepljenjem stvaramo kolektivni imunitet

Cijepljenjem se, osim individualne zaštite pojedinca koji se cijepi, štiti i necijepljeni

dio populacije zbog stvaranja kolektivnog imuniteta. Kolektivnim imunitetom štite se pojedinci koji se iz nekog razloga ne mogu cijepiti, zbog bolesti i stanja oslabljenje imunosti (npr. kemoterapije).

Cijepljenje štiti buduće generacije djece od bolesti. Primjer je rubeola, bolest koja je u dječjoj dobi blaga, ali u trudnoći izaziva rubeolarnu embriopatiju novorođenčeta s teškim urođenim manama, poput srčane greške, urođene mrene, gubitak sluha i vida i mentalne retardacije.

Cijepljenjem nestaju bolesti

Cijepljenjem su neke bolesti iskorijenjene poput velikih boginja, neke su djelomice ili potpuno eliminirane poput dječje paralize i difterije, a neke svedene na minimum poput ospica i zaušnjaka. Nakon uvođenja cijepljenja većina je zaraznih bolesti u sredinama visokog cijepnog obuhvata smanjila pojavnost zaraznih bolesti protiv kojih se cijepi za 99%. Unatoč činjenici da je neka bolest eradikirana i eliminirana na određenom

e ili ne – pitanje je sad?

RODITELJIMA, LIJEČNICIMA, PRVENSTVENO PEDIJATRIMA KOJI CIJEPE NAŠU DJECU, PA I ZDRAVSTVENOJ ADMINISTRACIJI KOJA PROPISUJE, DONOSI LEGISLATIVU I OSIGURAVA CJEPIVO NA PRVOM JE MJESTU ZDRAVLJE NAŠE DJECE

području Zemlje važno je održati visoki postotak procijepljenosti zbog mogućnosti unosa uzročnika bolesti iz zemalja u kojima je bolest još prisutna. Neke od visoko razvijenih zemalja, poput Italije, Velike Britanije i Nizozemske ponovno su uvele cijepjenje protiv ospica nakon nekoliko epidemija u necijepljene djece.

I na kraju ne treba zanemariti i ekonomsku korist koju države i društvo ima sprječavanjem pojave bolesti, invalidnosti i prerane smrti.

Koji su argumenti protiv cijepjenja?

Rizik od nuspojava

Svako cjepivo nosi rizik od nuspojava. U većini slučajeva su one blage i prolazne. No ponekad cjepivo može izazvati i po život opasnu anafilaktičku reakciju. Učestalost te smrtonosne komplikacije je jedan na milijun cijepjenje djece. Zabilježene u i druge teže komplikacije poput konvulzija, poremećaja i gubitka svijesti i meningoencefalitisa i idu u prilog protivnicima cijepjenja.

Cjepiva sadrže štetne sastojke

Stabilizatori i prezervativi koriste se u proizvodnji cjepiva. Neki od njih našli su se na listi nepovoljnih tvari i smatraju se glavnim krivcima nepoželjnih nuspojava cjepiva. Je-

primiti da bi se postigao dugotrajni imunitet. Količina adjuvansa u cjepivu je mala i pokazala se sigurnom. S adjuvansima su povezane blage lokalne reakcije na cjepivo u vidu otoka i crvenila na mjestu primjene cjepiva. Većina mrtvih cjepiva sadrži aluminij hidroksid kao adjuvans. Iako aluminij može biti toksičan u velikim dozama, male količine u cjepivima nemaju štetnih posljedica. Cjepiva mogu sadržavati male količine antibiotika, formaldehida i želatine koji ne predstavljaju zdravstveni rizik za dijete koje se cijepi.

Medicinsku odluku treba prepustiti roditeljima

Nametanjem zakonske obveze cijepjenja male djece krše se vjerske i demokratske slobode pojedinca. Mišljenje je protivnika cijepjenja da je pravo izbora cijepjenja ili ne cijepjenja djece na roditeljima. Zakonska regulativa u državama članicama Europske unije je različita. Od 27 zemalja članica EU-a, Islandu i Norveškoj u 15 država ne postoji obveza cijepjenja protiv zaraznih bolesti, dok u ostalih 14 država postoji obveza cijepjenja protiv barem jedne od zaraznih bolesti. Tako je obveza cijepjenja protiv dječje paralize na snazi u 12 država, protiv difterije i tetanusa u 11 država, a protiv hepatitisa B u 10 država. Zanimljivo je da se postotak cjepnog obuhvata ne podudara s obvezom cijepjenja, tako npr. Švedska koja nema obvezno cijepjenje ima cjepni obuhvat veći od europskog prosjeka, dok Norveška i Danska (nemaju obvezno cijepjenje) imaju cjepni obuhvat manji od europskog prosjeka. Kod naših susjeda u Sloveniji i Mađarskoj postoji obveza cijepjenja te je i stopa pokrivenosti veća od europskog prosjeka.

Prirodni imunitet je bolji i dugotrajniji

Istina, nakon zarazne bolesti ostaje doživotni imunitet. Ali zašto izlagati svoje dijete nepotrebnoj bolesti, temperaturi, liječenju, izolaciji ako se jednim jednostavnim zahvatom ona može spriječiti. Neke zarazne bolesti ostavljaju trajne komplikacije,

ISTINA, NAKON ZARAZNE BOLESTI OSTAJE DOŽIVOTNI IMUNITET – ALI ZAŠTO IZLAGATI SVOJE DIJETE NEPOTREBNOJ BOLESTI

primjerice zaušnjaci u biti blaga bolest, ali povezana s pojavom sterilnosti kod muškaraca ili ospice također blaga (u većini slučajeva) dječja zarazna bolest, ali povezana s teškom komplikacijom postinfektivnog meningoencefalitisa (1 na 2000-3000 oboljele djece).

Interes farmaceutske industrije

Ne ulazeći u obranu farmaceutske industrije, prije primjene cjepiva i zarade proizvođača cjepiva prethodi mukotrpan put razvoja, istraživanja i kliničkog dokazivanja učinkovitosti, ali i neškodljivosti cjepiva. Ovo potonje nije jeftino, a bilo je primjera kada su neka cjepiva unatoč svojoj učinkovitosti povučena zbog nuspojava. Zašto cijepiti protiv bolesti koje su nestale i koju su najčešće blage i prolazne?

Cijepjenje protiv dječje paralize iako je Svjetska zdravstvena organizacija proglasila eradikaciju ove bolesti na Sjevernoj hemisferi i dalje je potrebno nastaviti iz razloga što se virus može unijeti iz zemalja u kojima još ima dječje paralize. Primjer za to su misionari u Sjedinjenim Američkim Državama koji su unijeli virus dječje paralize sa Filipina. Cijepjenje protiv tetanusa je obavezno i individualno jer su spore tetanusa prisutne u tlu, zemlji i preko otvorenih rana mogu uzrokovati infekciju kod necijepljene osobe. Početkom devedesetih godina prošlog stoljeća raspadom Sovjetskog Saveza prestao je centralizirani sustav cijepjenja protiv raznih bolesti što je rezultiralo epidemijom difterije s 30.000 – 40.000 oboljelih. Primjeri nedovoljne procijepljenosti su nedavne epidemija ospica u nekoliko europskih zemalja, kao i u Hrvatskoj.

UČESTALOST TE SMRTONOSNE KOMPLIKACIJE JE JEDAN NA MILIJUN CIJEPLJENJE DJECE

dan od njih je i tiomersal – živin spoj koji se koristio u proizvodnji cjepiva radi sprječavanja rasta bakterija i gljivica u cjepivu. Njegova prisutnost u cjepivu, budući da se odlaže u mozgu, povezivala se s pojavom autizma kod djece. No današnja cjepiva koja se primjenjuju kod dojenčadi i male djece ne sadrže tiomersal. Adjuvansi u cjepivu su pojačivači imunološkog odgovora, njihovom upotrebom smanjuje se količina antigena u cjepivu i broj doza cjepiva koje je potrebno

Aparat za intraoperacijsko zračenje kod karcinoma dojke

pacijentica bi bilo ozračeno u jedan dan. Preciznije, nakon poštudne operacije cilj je zaštititi lokalno područje zračenjem kako ne bi došlo do lokalnih recidiva. Aparat o kojemu govorimo je zapravo mali, pokretni linearni akcelerator koji praktički ne zahtjeva nikakve dodatne zaštite, a koristi se u operacijskoj sali. Kirurg postavlja sondu na mjesto koje je potrebno ozračiti, zatim fizičar izračuna potrebnu dozu i provodi zračenje. I potom, kirurg završava s operacijom. Procedura traje petnaestak minuta. Dakle, cjelokupna operacija ne bi bila dvostruko duža, gotovo se ništa ne gubi na operacijskom vremenu, a unutar operacije se u potpunosti rješava lokalno zbrinjavanje karcinoma dojke.

B To znači da žena, kasnije, više ne mora na zračenje?

Tako je, a znamo da danas pacijentice 25 do 30 dana, svakodnevno, moraju dolaziti na zračenje, i to iz raznih krajeva Hrvatske. Osim toga, kada bi se smanjio broj pacijentica koje nakon operacije trebaju zračenje, na fiksnim linearnim akceleratorima otvaraju se mjesta za druge bolesnike tako bi se lista čekanja automatski smanjila za onoliki broj bolesnica koje su ozračene za vrijeme operacije. Dakle, na svaki fiksni linearni akcelerator dobili bismo određeni novi volumen pacijenata. Treba znati da se na jednom aparatu može dnevno ozračiti 50 pacijenata. To znači da 51. bolesnik i ostali moraju čekati svoja mjesta dok drugi završe sa zračenjem.

B Jesmo li toliko siromašni da država ne može kupiti medicinski uređaj koji je toliko važan u onkologiji? Moramo li se oslanjati na donacije?

Akcija Europa Donne je plemenita i hvalevrijedna, ali mislim da kupnju aparata treba rješavati država. Istina, pet milijuna kuna za jedan aparat nije malo novca, ali siguran sam da se uz racionalizaciju nekih drugih troškova može izdvojiti potreban novac. To više što se nitko ne želi odreći javnog i soli-

Udruga Europa Donna Hrvatska od 2012. godine prikuplja novac za kupovinu aparata za intraoperacijsko zračenje koji bi se koristio u Klinici za tumore KBC-a "Sestre milosrdnice" i ženama oboljelima od raka dojke omogućilo jednokratno zračenje. Od potrebnih pet milijuna, u pet je godina prikupljeno tek 1,3 milijuna kuna što znači da će, ovim tempom, trebati još barem petnaestak godina da se prikupi potreban novac! Predstojnik Klinike za tumore prof. dr. sc. Danko Velimir Vrdoljak odgovorio je na naša pitanja, među ostalim, i o znače-

nju aparata za intraoperacijsko zračenje u onkologiji.

B Zbog čega je ovaj aparat važan i koje su njegove prednosti u odnosu na klasično zračenje?

Prije svega, aparat o kojemu govorimo morale bi imati sve zdravstvene ustanove koje imaju veliki broj pacijentica s karcinomom dojke. U Hrvatskoj imamo tri bolnice u kojima se liječi više od 80 posto svih bolesnica, a naši klinički bolnički centri mogu u cijelosti pokriti patologiju karcinoma dojke.

Aparatom za intraoperacijsko zračenje dio

Intraoperacijsko zračenje dojke morala bi kupiti država

OD POTREBNIH PET MILIJUNA, UDRUGA EUROPA DONNA HRVATSKA U PET JE GODINA USPJELA PRIKUPITI 1,3 MILIJUNA KUNA ŠTO ZNAČI DA ĆE, OVIM TEMPOM, TREBATI JOŠ BAREM PETNAESTAK GODINA DA SE OSIGURA POTREBAN NOVAC

darnog zdravstva pa nam je i oprema važna i nužna. Mi danas imamo izvanredne aparate za zračenje kao i nove dijagnostičke metode, ali i o nabavci aparata za intraoperacijsko zračenje treba ozbiljno razmišljati.

B Imate li ikakvih naznaka da bi država kupila aparat?

Ministar zdravstva je na jednoj nedavno održanoj zdravstvenoj tribini obećao da će Ministarstvo sudjelovati u kupovini aparata. Nadam se da će se to ostvariti. I svi se tome veselimo.

No moram reći da ja ne mogu misliti samo na svoju kuću, samo na svoju ustanovu. Ovdje operiramo tisuću karcinoma dojke godišnje, ali veliki broj bolesnica operira se i u KB Dubrava, isto tako i na Rebru kao i u Splitu, Rijeci, u Osijeku. Ne bih želio da dođe do nejednakosti. Jer, ako se za Kliniku koju vodim aparat kupi, otvara se pitanje nejednakog tretmana pacijentica koje se operiraju u drugim ustanovama. Stoga držim da bismo morali imati tri aparata za intraoperacijsko zračenje za tri zdravstvena centra koji imaju veliki broj karcinoma dojke. Kao što sam rekao mi imamo godišnje tisuću pacijentica, a još oko dvije tisuće žena operira se u drugim centrima. Uvjeran sam da na ovaj način treba razmišljati što, naravno, treba dogovoriti na višoj razini.

B Davnih ste godina, s još nekoliko kolega iz Hrvatske, bili u prvoj "rundi" na edukaciju za operaciju s intraoperacijskim zračenjem u Europskom onkološkom centru u Milanu. Da, nadali smo se da ćemo još 2009., 2010. godine početi raditi aparatom. A eto, čekamo već osmu godinu.

B Je li aparat za intraoperacijsko zračenje standardna metoda liječenja u razvijenijim zemljama?

Onkologija je multidisciplinarna. Svaki se pacijent mora prikazati multidisciplinarnom timu, to je od svega najvažnije. Ne može samo kirurg odlučivati što će biti s pacijentom, ne može to ni samo onkolog ni samo radioterapeut. Odluka je zajednička, a za svakog se pojedinačnog bolesnika analizira što je za njega najbolje. Dakle, ni aparat o kojemu govorimo nije za baš svaku bolesnicu s rakom dojke. Ali jest za ženu koja ima mali tumor, koji je smješten lokalno u dojci s negativnom aksilom što čini 40 posto bolesnica. Pa zar nije golema stvar obaviti i intraoperacijsko zračenje kako ta žena ne bi kasnije morala na 30 zračenja? Kako ne bi morala šest tjedana, dakle mjesec i po dana, svaki dan, dolaziti u bolnicu. Ona je i mentalno disfunkcionalna, jer je svaki dan u bolnici, a čovjek koji dolazi u bolnicu je bolestan.

B Može li se lokalno zračenje s ovim aparatom provoditi i kod pacijenata s drugom karcinomima?

Potencijalno, može se koristiti i za druge

lokalitete, u ginekologiji, kod tumora glave i vrata, čak i u nekim dijelovima debelog crijeva.

B U posljednje se vrijeme puno govori i o tome da Hrvatska ima drugo najlošije preživljavanje od malignih bolesti u Europi. Što učiniti?

Dokazano je da je u onkološkim centrima u kojima se radi multidisciplinarno preživljavanje od malignih bolesti bolje do 20 posto. To je znanstvena referenca. I nikada mi nije bilo jasno zbog čega kod nas dolazi do disperzije onkoloških bolesnika u mnoge bolnice, što nam također donosi lošije rezultate. Nacionalnim konsenzusom trebalo bi odrediti da se onkološki bolesnici mogu liječiti samo u onkološkim centrima jer je preživljavanje 20 posto veće. Imamo i znamo za stručne preporuke. Pravila u onkologiji su vrlo jasna, vrlo stroga, postoje protokoli od koji se ne bi smjelo odstupiti. I to donosi najbolje rezultate i najduže preživljavanje. Dakle, ako kirurg nema 50 karcinoma dojke godišnje, to ne bi smio ni raditi. Ako kirurg nema 50 karcinoma debelog crijeva godišnje, to ne bi smio raditi. Ili, ne može se karcinom pankreasa, kojih ima relativno malo, operirati u 15 ili 20 bolnica. Po meni je to vrlo jednostavno. Siguran sam da se cjelokupna onkologija u Hrvatskoj može zbrinuti u šest kliničkih bolničkih centara i dvije kliničke bolnice. Primjerice, fantastična organizacija transplantacijskog centra u KB Merkur dovela nas je u transplantaciju organa u vrh svijeta i nikome ne pada na pamet da se pacijent na transplantaciju šalje u Čakovec ili u Kliniku za tumore.

U medicini doista imamo vrhunske stručnjake i puno se toga može riješiti samo boljom organizacijom.

DR. IVO BELAN

Biti jači od alkohola

U VEĆINE LJUDI JETRA RAZGRADI ZA OTPRILIKE JEDAN SAT ONU KOLIČINU ALKOHOLA KOJA SE NALAZI U ČAŠI VINA ILI PIVA. PREMA TOME, AKO JE TO SVE ŠTO POPIJETE U JEDNOM SATU, JETRA ĆE S TIM IZAĆI NA KRAJ I SVLADATI **NEPRIJATELJA**

Što se događa kad čovjek popije čašu alkoholnog pića? Naše je tijelo čudesna mašina koja ima sposobnost da prepozna i da se brani od raznih otrova, tako i od alkohola, pa nastoji da ga se riješi što prije. Nakon konzumacija alkohol se brzo resorbira kroz stijenke crijeva i dolazi u krv koja ga zatim odnese u jetru s ciljem da bude razgrađen. U većine ljudi jetra razgradi za otprilike jedan sat onu količinu alkohola koja se nalazi u čaši vina ili piva. Prema tome, ako je to sve što popijete u jednom satu, jetra će s tim izaći na kraj i svladati neprijatelja.

Međutim, ako prijeđete granicu brzine te razgradnje, jetra se neće moći više nositi s tim opterećenjem i krvna će struja odnijeti alkohol u mozak. Ako količina alkohola u krvi prijeđe određenu granicu, čovjek se počinje osjećati pripit, ima vrtoglavicu i postaje veseo i bezbrižan. Sve je to rezultat djelovanja alkohola na stanice i krvne žile mozga. Svakako, tu spada i glavobolja i mamurluk koji se osjećaju sutradan.

Što vam još može učiniti alkohol? U želucu on može oštetiti sluzi koja ublažuje učinke želučane kiseline i može stimulirati želudac da stvara više kiseline. Zato je nerazborito za bolesnike s činom na želucu ili dvanaesniku piti alkoholna pića.

Alkohol može utjecati i na srce. Ako osoba boluje od angine pectoris (bolovi u grudima uzrokovani srčanim oboljenjem), pijenje alkohola će smanjiti obim i intenzitet fizičkog rada kojemu se osoba može izložiti prije nego počnu bolovi i to zato što alkohol suzuje već ionako djelomično blokirane arterije koje vode prema srcu.

A seks? Alkohol pojačava želju, a umanjuje moć

Shakespeare je bio u pravu kad je kazao da alkohol provocira seksualnu želju, ali oštećuje „izvedbu“ – barem u muškaraca.

Razlog je taj što alkohol djeluje direktno na testise, smanjujući stvaranje testosterona – muškog spolnog hormona – a testosteron je preduvjet za erekciju. Alkohol može također oslabiti sportske rezultate i samu aktivnost, jer suzuje arterije kroz koje krv teče prema srcu i drugim mišićima.

Ako ste prosječan, samo povremeni konzument alkohola koji to čini u društvu, onda neposredne učinke alkohola možete smanjiti tako da prije nego što krenete na pijaču pojedete ili popijete (bezalkoholno!). Hrana ili piće neće vam pomoći da brže razgrađujete alkohol, ali će ponešto usporiti njegovu resorpciju – usporavanjem prolaza alkohola kroz želudac. Masna hrana (ili šačica maslana) najbolje usporava taj proces.

Oštećenje jetre – najopasnija posljedica

Kod onog koji kronično konzumira alkohol, a zbog stalnog isušivanja (dehidracije) tjelesnih stanica, s vremenom počinje propadanje i jetrenih stanica (ciroza). Kronični alkoholičar, sa sklonošću prema niskoj koncentraciji šećera u krvi (hipoglikemija), imat će vrlo česte i ozbiljne napadaje drhtanja, glavobolje, ubrzanog srčanog rada, znojenja itd., zato jer oštećena jetra ne može osigurati krvnoj cirkulaciji dovoljne količine šećera, i naravno, oštećena jetra ne može više efikasno oslobađati tijelo od alkohola koji onda ostaje u krvi, isušuje stanice svugdje u organizmu i konačno ih razara.

Ako konzumacija većih količina alkohola potraje dulje vrijeme, taj alkohol može oštetiti srčani mišić i zbog toga su kronični alkoholičari često iscrpljeni. Srce može čak i zakazati u svojoj funkciji odmah u početku nekog težeg fizičkog rada. Osim tih nepovoljnih učinaka alkohol može oštetiti inteligenciju i pamćenje. Nepopravljivo.

Muškarci koji puno piju mogu razviti ženske tjelesne karakteristike: viši glas, povećane

grudi, genitalnu dlakavost sličnu ženskoj i manju dlakavost na licu. To je rezultat povećane količine ženskih hormona u krvi muškaraca koje oštećena jetra nije uspjela razgraditi i odstraniti iz tijela.

Kod žena, pak, koje uzimaju često i puno alkohola, posljedice mogu biti, među ostalim, smanjenje seksualnih želja, otežano postizavanje orgazma itd. Najgore je od svega što konzumiranje alkohola predstavlja rizik za zdravu trudnoću. Trošenje većih količina alkohola povećava sklonost i rizik od pobačaja ili rođenja mrtvog čeda. A ona novorođenčad rođena živa češće su izložena raznim razvojnim anomalijama i oštećenjima. Alkohol može oštetiti srce, pluća i mozak ploda u maternici. Gotovo se sve eksperti slažu u mišljenju da bi se trudnica trebala okaniti alkohola u potpunosti.

Dopušteno ako je umjereno i da ne postanemo ovisni

Međutim, valja kazati da alkohol ima i nekih dobrih strana pa nema razloga da se potpuno odreknete koje čašice povremeno. Poznato je da umjerene količine alkohola mogu pomoći u prevenciji srčanog infarkta na taj način što u manjim količinama alkohol povećava u krvi koncentraciju lipoproteina visoke gustoće.

Kao što nam je svima poznato, uz malo alkohola možemo postati i društveniji, jer on opušta neka naša kočenja i povremeno može olakšati tjeskobu, zabrinutost i nemir. Sve su ovo dobroćudni učinci, pod uvjetom da ne postanemo ovisni o njima.

Ne postoje dokazi da će umjereno pijenje, npr. jedna ili dvije čaše vina ili jedna ili dvije krigele piva dnevno učiniti nešto loše osobi koja je u punom zdravlju. Ipak, bilo bi bolja kad to ne bi bilo baš svaki dan. Osim toga, osobe s prekomjernom tjelesnom težinom trebaju češće izbjegavati alkohol, jer on sadrži puno kalorija.

Potaknuti pacijenta da se što efikasnije uključi u liječenje zloćudne bolesti

BUDUĆI DA BOLESNICI OBOLJELI OD RAKA IMAJU SVE VEĆU ULOGU U SVOJEM LIJEČENJU, FARMACEUTSKA INDUSTRIJA MOŽE POMOĆI U USMJERAVANJU PACIJENTOVOG ANGAŽMANA, KORISTEĆI RAZNE KANALE KOMUNIKACIJE I NUDEĆI DOPUNSKI SADRŽAJ **ZA BOLESNIKE**

Piše: dr. Ivo Belan

Tehnološka nova dostignuća, lakši pristup informacijama i veća financijska participacija, samo su neki od razloga što se sve više pacijenata uključuje u svoju zdravstvenu skrb. Trend povećanog angažiranja bolesnika posebno je evidentan u skrbi oboljelih od raka.

Diljem svijeta niču portali kreirani posebno za pacijente s dijagnozom zloćudne bolesti. Na primjer, jedan nedavno otvoren portal u SAD-u, privukao je 15.000 korisnika u samo nekoliko mjeseci, a očekuje se 5.000 redovnih pregleda u sljedećih tri do četiri mjeseca. 50.000 bolesnika od raka značajna je populacija pacijenata i prilika za farmaceutske industrije da privuče tu populaciju na način koji nikad prije nije bio moguć.

Liječenje u dnevnom boravku

Nije slučajno da se bolesnici sve više uključuju u svoju vlastitu zdravstvenu skrb. Javljaju se novi društveni trendovi, a i brojni programi koje iniciraju zdravstvene vlasti niza zemalja, potiču uključivanje pacijenata. Bolesnicima je danas sve više opcija na raspolaganju i one im omogućuju da više nego prije znaju općenito o svom zdravlju, svojoj zloćudnoj bolesti i terapijskim mogućnostima.

Ciljana liječenja postaju normalna stvar u terapiji raka. Predviđa se da će uskoro više od trećine tržišta lijekova protiv zloćudnih bolesti biti oralna terapija (Belupo u svom portfelju preparata za liječenje zloćudnih bolesti ima nekoliko kvalitetnih proizvoda. To su: Bixalan, Letrilan, Strazola, Astrea i Docetaksel).

Kako se liječenje polako premješta od prostorije gdje pacijent prima infuzijsko liječenje prema dnevnom boravku u svome domu, tako i sve veće oslanjanje doktora na oralnu terapiju, čini pacijenta i one koji

skrbe za njega, jednim od najodgovornijih za uredno, savjesno pridržavanje propisanom liječenju.

Informacije iz mnogobrojnih izvora

Za bolesnike nije pitanje hoće li se uključiti u donošenje odluke o terapiji, nego kako se uključiti. Bolesnici trebaju informacije o njihovoj posebnoj vrsti zloćudnog tumora, terapijskim opcijama, značaju discipliniranog provođenja liječenja, postupanju s nuspojavama lijekova i o važnosti podrške od drugih bolesnika.

Farmaceutske kompanije i drugi izvori informacija trebaju znati da bolesnici od raka, kao i oni koji im pružaju zdravstvenu skrb, danas koriste informacije iz mnogobrojnih izvora.

Takvi bolesnici u većini slučajeva su starije dobi, koji obično preferiraju pisane informacije u usporedbi s online komunikacijom. Međutim, i ta komunikacija postaje sve popularnija, bez obzira na dob bolesnika. Jedna nedavna anketa obavljena u SAD-u, pokazala je da 53 posto osoba, u dobi od 65 i više godina, koristi internet, a

onih između 50 i 64 godine ima 77 posto. Sve to pokazuje koliko su pacijenti općenito danas gladni informacija. Razumljivo, oni će i nadalje nastaviti čitati tiskane materijale i konzultirati se sa zdravstvenim djelatnicima i skrbnicima. Usprkos starijoj dobi, dvostruko je vjerojatnije da će takva vrst bolesnika svoje online zdravstvene informacije podijeliti s drugima, nego što je to kod prosječnog korisnika interneta. Prema tome, kompanije i druge strukture u društvu, koje su zainteresirane za tu populaciju bolesnika, napraviti će veliki propust ako se

fokusiraju samo na jedan kanal komunikacije. U razvijenim državama Zapada, dvije trećine pacijenata s rakom potraži informacije online. Oni vjeruju tim informacijama. Takvim se bolesnicima može pomoći u usmjeravanju, kako bi pronašli što relevantnije podatke, specifične za njihove potrebe. Danas pacijent ne mora dugotrajno prolaziti internetom, kroz informacije, na primjer o raku dojke ili debelog crijeva, a ima rak pluća. Specifičnu, a ponekad i personaliziranu informaciju, pružaju mu brojni novootvoreni portali. Sve više bolesnika želi i treba biti ozbiljno angažirano u pitanjima svog zdravlja.

Portali specijalizirani za zloćudne tumore imaju izvanrednu prednost pred općenitim zdravstvenim portalima, iz jednostavnog razloga što se u takvim portalima korisnici mogu fokusirati na pitanja koja su postala središnja u njihovom životu. U njima nalaze široku lepezu informacija, od najopćenitijih pa sve do najnovijih rezultata kliničkih ispitivanja. Osim toga, internet je na raspolaganju 24 sata, svaki dan.

Neka istraživanja pokazala su da značajna većina pacijenata, 77 posto, žele postavljati pitanja svom liječniku, bez dolaska u ambulantu. Gotovo 75 posto željelo je razgovarati online sa svojim doktorom.

SIMPOZIJ O INFLUENCI I PNEUMONIJI

Predstavljene hrvatske smjernice za dijagnosticiranje i liječenje pneumonija

SIMPOZIJU JE PRISUSTVOVALO 70-AK LIJEČNIKA IZ RIJEKE I OKOLICE, PRIMARNO LIJEČNIKA OBITELJSKE MEDICINE TE PEDIJATARA, A GOVORILU SE O TEMAMA OD INFLUENCE PREKO LIJEČENJA PNEUMONIJA PA SVE DO RASPRAVE O CJEPIVIMA

Piše: Nikola Katana, mag. pharm.

Belupo je ove godine sudjelovao s izložbenim prostorom na simpoziju pod nazivom „Influenca i pneumonija“, održanom 28. siječnja u Hotelu Jadran u Rijeci, a u organizaciji Hrvatskog društva za infektivne bolesti, Sekcije za respiratorne infekcije. Radi se o redovitom godišnjem skupu na kojem se raspravljalo o uvijek aktualnim problemima influence i pneumonije.

Influenca je najteža virusna bolest respiratornog sustava koja se svake godine pojavljuje epidemijski, a praćena je brojnim komplikacijama. Pneumonija ili upala pluća je vrlo česta i teška komplikacija influence.

Na simpoziju je prisustvovalo 70-ak liječnika iz Rijeke i okolice, primarno liječnika obiteljske medicine te pedijatara. Pokriven je široki izbor tema iz područja respiratornih infekcija, od influence preko liječenja pneumonija pa sve do rasprave o cjevivima. Predavači su bili naši eminentni stručnjaci iz navedenog područja, s Klinike za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ te Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, svi skupa predvođeni prof. dr. sc. Ilijom Kuzmanom. Svrha tečaja bila je da se medicinskim stručnjacima približi i rasvijetli navedena problematika te da se produbi i proširi njihovo znanje o influenci i pneumoniji.

Nakon svakog predavanja vodile su se vrlo informativne rasprave u kojima se pokušalo teorijsko znanje staviti u svakodnevnu praksu te se i na taj način dodatno približiti liječnicima obiteljske medicine. Veliki naglasak je stavljen na, u zadnje vrijeme, vrlo raširen problem kampanje protiv cijepljenja djece, koji sada već poprima epidemijske razmjere, te je jednoglasno ocijenjen kao vrlo rizična pojava po čitav zdravstveni sustav. Jednoglasno je donesen zaključak da je potrebna detaljna i sveobuhvatna edukacija roditelja, tj. širokih slojeva stanovništva, da

bi se na taj način razbile predrasude i preokrenuo trend. Također, vodile su se vrlo korisne rasprave iz svakodnevne prakse liječnika obiteljske medicine, kada dati a kada ne antimikrobnu terapiju, koji je pravi lijek izbora u kojem trenutku te ostala pitanja koja su uvijek u interesu liječnika praktičara. Na simpoziju su predstavljene i hrvatske smjernice za dijagnosticiranje i liječenje pneumonija, koje su napravljene pod vodstvom prof. dr. sc. Ilije Kuzmana. Poseban naglasak je stavljen na skupoću pneumonija koje se liječe u bolnicama te je zaključeno da je od kritične važnosti da se sve pneumonije, koje je medicinski opravdano i moguće, liječe ambulantno.

Na izložbenom prostoru Belupa, koji su liječnici jako dobro prihvatili i posjetili, predstavljen je i novi materijal za Silapen K, koji je jednoglasno ocijenjen vrlo korisnim. Belupovi antimikrobni lijekovi vrlo su dobro poznati i prihvaćeni od liječnika obiteljske medicine, koji su u više navrata naglasili da su vrlo zadovoljni njihovom kvalitetom i dostupnošću te da im je uvijek drago prepisati njihovim pacijentima provjeren i domaći lijek. S obzirom na vrlo široku paletu Belupovih antibiotika, koji pokrivaju praktički čitav spektar infektivnih bolesti, čast nam je bila podržati skup, jer kao i uvijek težimo da budemo ravnopravni partneri i liječnicima i cjelokupnom zdravstvenom sustavu.

OBILJEŽENA OBLJETNICA HRVATSKOG FARMACEUTSKOG DRUŠTVA

70 godina u službi zdravlja

ZAJEDNIŠTVO LIJEČNIKA I LJEKARNIKA PREDSTAVLJA TEMELJ ZDRAVSTVENOG SUSTAVA ALI I TEMELJ ZDRAVLJA, KAZAO JE MINISTAR ZDRAVSTVA PROF.DR.SC. MILAN KUJUNDŽIĆ

Hrvatsko farmaceutsko društvo obilježilo je 27. veljače u zagrebačkom hotelu Westin 70 godina djelovanja te strukovne udruge koja okuplja hrvatske farmaceute radi unapređivanja stručnog i znanstvenog rada.

Brojnim uzvanicima, prijateljima i partnerima Hrvatskog farmaceutskog društva, koga su predstavljali mr.sc. Darko Takač, mr.pharm., dr.sc. Maja Jakševac Mikša, mr.pharm., te Anita Galić, mr.pharm., pozdravnim su se govorom obratili dekan Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof.dr.sc. Željtan Maleš, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akademik Zvonko Kusić, predsjednik zagrebačke gradske Skupštine Andrija Mikulić te ministar zdravstva u Vladi Republike Hrvatske prof. dr.sc. Milan Kujundžić koji je istaknuo da zajedništvo liječnika i ljekarnika predstavlja temelj zdravstvenog sustava ali i temelj zdravlja, naglasivši da HFD ima velike zasluge u kvaliteti liječenja u Hrvatskoj.

Na svečanosti je predstavljena i knjiga "Ljekarnički dom - od privatnog vlasništva do staleškog doma", autorica Stelle Fatović-Ferenčić, Jasenke Fereber Bogdan i Maje Jakševac Mikša. Knjiga sadrži niz teško prikupljenih i još neobjavljenih, a time i vrlo vrijednih podataka iz povijesti farmaceutske struke i po svom je sadržaju jedinstvena. Knjigu su predstavili recenzenti Željtan Maleš, Nikola Kujundžić i Jasenka Ferber Bogdan.

Izvršna direktorica HFD Maja Jakševac Mikša pozvala je okupljene farmaceute na snažnije jedinstvo struke i proširenje djelokruga rada ljekarnika s dodatnim uslugama jer bi to, uvjereni su, dovelo do velikih ušteda u zdravstvu.

Predsjednik HFD-a Darko Takač naglasio je kako je hrvatska mreža ljekarni kvalitetna i osigurava dostupnost lijekova većini stanovnika Hrvatske, osim možda u nekim malim ruralnim područjima. "Danas je uloga farmaceutske struke puno ozbiljnija nego ikad ranije i zato je potrebno riješiti

status ljekarništva u zdravstvu, podići razinu farmakoterapije u Hrvatskoj te održati stratešku farmaceutsku industriju", kazao je predsjednik Hrvatskog farmaceutskog društva.

Predsjednik Hrvatskog farmaceutskog društva Darko Takač i izvršna direktorica Maja Jakševac Mikša uručili su partnerima Društva zahvalnice za dugogodišnju uspješnu suradnju. Zahvalnicu je u ime Belupa primio predsjednik njegove Uprave Hrvoje

Kolarić, mr.pharm., MBA koji je zahvalio vodstvu Društva što u Belupu prepoznaje prijatelja i partnera.

"Punih 70 godina bogate i časne povijesti našeg Društva govori da riznica trajnih vrijednosti, koja počiva na znanju i vjerodostojnosti, nema cijenu. Vrijednosti koje promičete zalag su budućnosti. Vjerujem da ćemo ih živjeti zajedno, kao što smo i dosada činili. Želim vam još puno lijepih rođendana", poručio je Hrvoje Kolarić.

NAGRADE NAJAKTIVNIJIM KLIZAČIMA NA "KOPRIVNIČKOJ BAJCI"

Belupo nagradio ustrajnost, entuzijazam

U DVA MJESECA NAŠI MALI KLIZAČI SVAKODNEVNO SU SAT VREMENA NA KLIZALIŠTU POSVETILI VRIJEDNOSTIMA ZA KOJE BELUPO DRŽI DA SU KLJUČNE TE IH ZBOG TOGA I ZASLUŽENO NAGRADILI

U koprivničkoj zgradi Gradske uprave Belupo je svečano dodijelio nagrade najaktivnijim klizačima ovogodišnjeg koprivničkog klizališta. Kao sastavni dio "Koprivničke bajke", s velikom podrškom Belupa, klizalište je bilo mjesto dijeljenja entuzijazma

sporta, zdravlja, zabave i veselja. Taj "ledeni forum" smješten u gradskom parku, bio je otvoren za sve ljude, i mlade i stare, amatere i profesionalce, gdje su neki napravili i prve korake na ledu.

Najaktivniji klizači koji su prikupili svaki

po 60 bodova u svojim knjižicama dolazaka, Anteja Sabolić te brat i sestra Dorijan i Lukrecija Jakupec, od Belupa su primili nagradu u obliku bona za sportski dućan Inter-sport, svaki u vrijednosti od 300 kn.

Na svečanom obilježavanju dodjele na-

Koprivnička zima u brojka

Gradski park krasilo je blagdansko uređenje, 16.000 lampica, kuća Djeda Mraza, Koprivkova kuća, Podravska hiža, Jaslice, klizalište, birana ugostiteljska ponuda i kulturno zabavni programi.

Najveće oduševljene za mališane bio je Paviljon – kuća Djeda Mraza, tematski uređena i prilagođena najmlađima te klizalište koje su od 15. prosinca pa sve do 15. veljače posjetili brojni klizači, hokejaši i oni koji su napravili svoje prve korake na ledu. Ukupno je klizalo 4.100 klizača.

U bajkovitom parku bilo je smješteno 16

drvenih kućica u kojima je unikatne i zanimljive suvenire, božićne ukrase, domaće specijalitete, domaće kobasice te domaće likere i kuhana vina nudio 41 izlagač (13 predstavnika udruga, 7 udruga žena, 17 obrta i OPG-ovca te 4 ugostitelja).

Kulturno-zabavni program odvijao se u blizini dvorca na bajkovitoj pozornici u Koprivkovo kući. Ukupno je održano 26 koncerata, a program su svojim nastupima obogatila 4 dječja vrtića, 3 osnovne škole, Gimnazija Fran Galović, Umjetnička škola Fortunat Pintarić te 4 crkvena zbora.

U sklopu Koprivničke bajke 17. prosinca održan je i Wine fest na kojem je sudjelovalo 12 vinara iz cijele Hrvatske.

Na otvorenju Koprivničke bajke 15. prosinca u 18 sati na Zrinskom trgu pušteno je 500 lampiona s božićnim željama te zabilježeno oko 2.000 posjetitelja, a tijekom cijelog razdoblja Koprivničku bajku posjetilo je oko 5.000 posjetitelja.

U Koprivničkoj bajci sudjelovalo je oko 1.000 izvođača, sedam likova iz bajke, Snjegović, Sob i Djed Mraz. Cijela Koprivnička bajka bila je humanitarnog karaktera te su za humanitarnu akciju "Darujte osmijeh Laticama" prikupljene 32.466,54 kune.

Uz Belupo, partneri Koprivničke bajke bili su Podravka, Carlsberg Croatia, Hartmann i Komunalac koji su uvelike pomogli da taj projekt postane još bolji i ljepši.

azam, strast i posvećenost uspjehu

KLIZALIŠTE

Što su o klizanju podijelili s nama nagrađeni Lukrecija, Dorijan i Antea

Da Belupo zajedno s gradom Koprivnicom u sklopu projekta klizališta svake godine pruža veliku podršku mladim ljudima da ostvare svoje ambicije i da žive zdrav život, potvrđuju nam upravo komentari nagrađenih, najaktivnijih klizača.

"Na klizanje idemo već 6 – 7 godina" rekla

je Lukrecija Jakupec, jedna od dobitnica nagrade koju su roditelji zajedno s bratom Dorijanom vozili iz Peteranca na koprivničko klizalište. Lukrecija je izjavila kako je ove godine posjet klizalištu bilo još ljepše iskustvo. Prije klizanja obišli bi park i razgledali sadržaj božićne bajke te su se jednom prili-

kom i slikali s Djedom Božićnjakom. Zabavljali bi se na klizaljicama dok bi roditelji išli na kuhano vino. Lukrecija trenira košarku, ali joj je klizanje postala strast. "Mi smo stvarno bili dosadni mami i tati da nas svaki dan voze na klizanje. Znalo je biti trenutaka da smo na jedno 50 minuta bili sami, onda smo se lovili po klizalištu, bilo je tu pada i smijeha." objašnjava Lukrecija Jakupec.

"Dok sam bila mala tata me vodio na klizanje" objašnjava dvanaestogodišnja Antea Sabolić, sestrična Lukrecije i Dorijana s kojima bi išla zajedno na klizanje. Antea se bavila još i košarkom i rukometom te plesala u folkloru te vidi mogućnost spoja plesa i klizanja.

"Ja najbolje kličem jer sam išao i u školu hokeja" tvrdi Dorijan kojeg je otac vozio u jutarnjim satima kada je bio termin treninga hokeja te je čak išao i dva puta dnevno na klizanje. Izrazio je želju da želi biti hokejaš.

grada prisutni su bili zamjenik koji obnaša dužnost gradonačelnika Koprivnice Mišel Jakšić, zamjenica gradonačelnika, gospođa Melita Samoborec, pročelnik Upravnog odjela za društvene djelatnosti i europske poslove Darko Ledinski, direktorica Odnosa s javnošću Belupa Snježana Foschio-Bartol sa svojim suradnicima te Petra Bijač iz Komunalca.

"Naši mladi klizači najbolji su dokaz koliko naše klizalište ima smisla, koliko je potrebno i koliko je zaživjelo u našem gradu, posebice među najmlađima." kazao je Mišel Jakšić te dodao "Mi u Koprivnici radimo sve na tome da budemo grad mladih ljudi, ne samo kroz prizmu da budemo grad znanja, inovacija i promicanja granica, nego da budemo i grad sporta, dakle grad zdravog života." Mišel Jakšić posebice se zahvalio Belupu kao jednom od glavnih investitora postajanja klizališta. "Zahvaljujem Belu-

pu na tome što je klizalište i dalje s nama te što sve više i više mladih ljudi iz drugih krajeva naše županije dolazi na klizanje." Time je i naglasio snagu veze Belupa kao sastava grupe Podravka s gradom Koprivnicom. "Ovime se potvrđuje koliko puno toga zajedno odrađujemo i nadam se da ćemo i u budućnosti na taj način raditi." rekao je Mišel Jakšić.

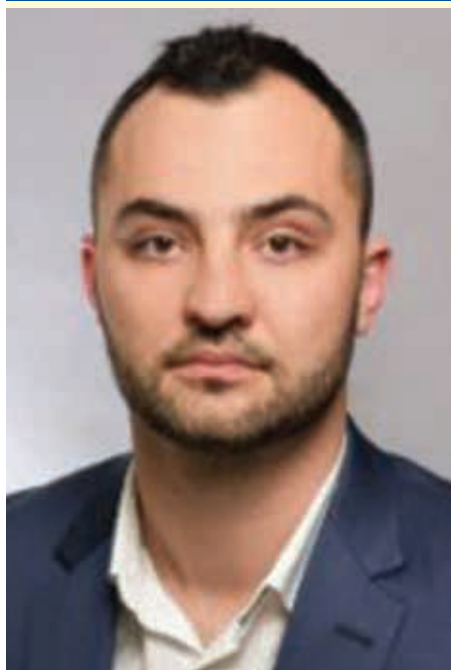
"U deset godina suradnje na projektu klizališta i promicanju vrijednosti zdravlja, odgojili smo generacije mladih klizača" rekla je Snježana Foschio-Bartol te dodala "činit ćemo to i ubuduće." U suradnji Belupa i grada Koprivnice postoji čvrsta želja za promicanjem zdravlja putem projekta klizališta te nada da će svake godine imati sve više mladih ljudi koji će dijeliti zajedničke vrijednosti.

Belupove ključne vrijednosti, a to je ustrajnost, entuzijazam, strast, posvećenost pre-

ma uspjehu i rezultatu, mogu samo oni koji žive upravo te vrijednosti. Njegovanje i promicanje vrijednosti zdravlja upravo se potvrđuje primjerom koji su pokazali najaktivniji klizači. U dva mjeseca naši mali klizači su svakodnevnih sat vremena svoga života na klizalištu posvetili vrijednostima za koje Belupo drži da su ključne te ih zbog toga i zasluženo nagradili.

Osim poklon bonova Intersporta, koji će zasigurno pridonijeti tome da si priušte vlastite klizaljke, mali entuzijasti dobili su i poklon-vrećice Podravke i dnevnu kartu na bazenima Cerine.

Poklone su im uz v.d. gradonačelnika i Snježanu Foschio-Bartol, uručili i njeni kolege iz Belupa, Petra Bijač u ime Komunalca te dogradonačelnica Melita Samoborec i pročelnik Darko Ledinski.

Razgovarala: Elma Nenadić, dipl. novinarka
Faruk Hadžić diplomirao je na Sarajevo School Of Science And Technology (Buckingham Univerzitet) fakultetu u Sarajevu 2009. godine i stekao zvanje diplomiranog inženjera informacijskih sustava s dodatnom specijalizacijom iz ekonomije. Godine 2012. na Sarajevo Graduate School of Business (Texas A&M Univerzitet) stekao je akademsko zvanje magistra poslovnog upravljanja (MBA). Profesionalnu karijeru započeo je 2010. godine u Farmaviti u sektoru IT-a,

Prilagodljiva smo kompan

ČESTE PROMJENE VLASTI I STALAN PRITISAK NA PROIZVOĐAČE LIJEKOVA ZA S
TRŽIŠTE DODATNO KOMPLEKSNI I ZA VEĆINU FARMACEUTSKIH KOMPANIJA M

a od 2013. godine direktor je prodaje.

B Kako je tekao Vaš profesionalni razvoj? Nakon zaposlenja u Farmaviti 2010. godine proveo sam 3 godine radeći u sektoru IT-a na poslovima poslovne analitike, poslovne inteligencije, implementaciji i održavanju CRM sistema i informacionog sistema SAP, a usporedo se zanimao i za sve druge poslovne procese. Želio sam shvatiti bit funkcioniranja sustava do najsitnijih detalja, sve kako bih mogao što efikasnije doprinijeti rješavanju svakodnevnih "problema" s kojima se kolege susreću, kako bih u konačnici dao svoj doprinos u unapređenju poslovnih procesa u Farmaviti.

Na tim poslovima proširio sam znanje o farmaceutskom tržištu, poslovnim procesima u području nabave, prodaje, marketinga, računovodstva i upravljanju složenim informacijskim sustavima. Trudio sam se "ukrasti" znanje od iskusnijih kolega. U 2011. godini počeo sam pohađati magisterij poslovnog upravljanja koji sam uspješno okončao 2012. godine.

U tom razdoblju, prije imenovanja za di-

rektora Prodaje 2013. godine, istaknuo bih i specifično iskustvo vođenja projekta sanacije ljekarničkog lanca koji je bio u predstečaju. U ime boarda povjerenika imenovan sam za prokuristu problematične kompanije s ciljem izrade sanacijskog programa i kasnije stabilizacije poslovanja. To iskustvo pomoglo mi je proširiti znanje iz biznisa maloprodaje, upravljanja ljudskim resursima, financiranja, naplate potraživanja, budžetiranja, cash flow menadžmenta i zakonske regulative u ljekarničkoj djelatnosti, što mi je sve skupa bilo iznimno korisno nakon što sam postao odgovoran za prodaju koja se u slučaju Farmavite najvećim dijelom realizira upravo s ljekarnama.

B Na poziciji direktora Prodaje nalazite se od 2013. godine. Kakva su Vaša očekivanja bila tada?

Bio je to novi izazov, prilika za dodatno usavršavanje, nova znanja i primjenu postojećih znanja i vještina. Svakako ističem da sam od starta imao veliku profesionalnu podršku od strane predsjednika Uprave, koji je dobar dio svog znanja i dugogodiš-

Jedna je od naših najvažnijih ul

Rođen sam i cijeli život živim u Zagrebu gdje sam završio i gimnaziju nakon koje sam, zbog u to vrijeme iznimnog zanimanja za biologiju, upisao Prirodoslovno-matematički fakultet, smjer Molekularne biologije. Sva područja koja sam tijekom svoga školovanja prošao dala su mi izvrsnu podlogu i želju za istraživanjem nečega novoga te sam se samim time odlučio u samom startu svoje karijere okušati u farmakovigilanciji gdje sam se zadržao do danas. Također, uz biologiju te farmakovigilanciju, htio sam steći znanje i stranih jezika pa sam usavršio znanje engleskog i španjolskog mnogobrojnim tečajevima.

Na samim počecima karijere, kada sam odlučio baviti se farmakovigilancijom, zaposlio sam se u inozemnoj tvrtki gdje sam proveo tri godine. Tamo sam uspio dosta naučiti i proširiti svoje znanje iz tog područja, što

je bila sjajna podloga za zaposlenje u Belupu, gdje sam vidio mogućnost proširivanja svog znanja i napretka, s obzirom na renome same kompanije u Hrvatskoj i u Europi.

U Belupu radim kao stručni suradnik u sektoru Razvoja poslovanja i Registracije. Moj posao je prikupljanja sigurnosnih informacija o lijeku, obrađivanja nuspojava na lijekove iz Belupova portfelja koje prijavljuju liječnici, farmaceuti, ali i sami pacijenti; te pripremanja dokumentacije za obnovu odobrenja, sigurnosne izmjene ili nove registracije lijekova. Prikupljanje nuspojava o lijeku je iznimno važno kako bi se pravovremeno moglo djelovati ako se otkrije što novo. Prije svega, najvažnija je sigurnost pacijenata i jedna od naših glavnih uloga je to osigurati. Trudimo se da su svi dovoljno i pravovremeno obaviješteni o svim mo-

nija koja predviđa tržišne trendove

SMANJENJE CIJENA ČINE FARMACEUTSKO NEPREDVIDIVIM

njeg iskustva bezrezervno podijelio.

Želio sam ispuniti očekivanja Uprave, što prije stvoriti potpunu kontrolu nad svim poslovnim procesima, povećati produktivnost i efikasnost, uspostaviti lanac odgovornosti unutar sektora i stabilnost u smislu pozicije na tržištu, plasirati nove i stare proizvode te stvoriti dobru radnu atmosferu i iskren i transparentan odnos s kupcima. Mislim da sam uz pomoć radnih kolega u tome dobrim dijelom i uspio.

B Farmavita je jedna od vodećih bosansko-hercegovačkih farmaceutskih kompanija. Što Vama osobno predstavlja da ste dio tako velikog tima?

Osobno mi imponira da sam trenutačno najmlađi direktor sektora u kompaniji i da sam dio tima koji je zaslužan da je Farmavita posljednjih godina izrasla u jednu od vodećih bosanskohercegovačkih farmaceutskih kompanija.

Sretan sam što radim okružen vrhunskim stručnjacima iz različitih područja, u jakoj i konkurentnoj kompaniji na domaćem tržištu, koja ima veliki potencijal za daljnji ra-

zvoj na domaćem i na inozemnim tržištima.

B Možete li nam predstaviti organizacijsku strukturu sektora prodaje na razini Farmavite?

Farmavita je na farmaceutskom tržištu BiH prepoznatljiva kao domaći proizvođač generičkih lijekova i kao veledrogerija širokog spektra. Samim tim u Farmaviti paralelno egzistiraju dva profitna centra. Sektor prodaje odgovoran je za realizaciju poslovnog plana koji je podijeljen na prodaju lijekova iz vlastite proizvodnje i veledrogerijsku prodaju lijekova i medicinskih sredstava drugih proizvođača. Unutar sektora egzistiraju tri odjela; telefonska prodaja, komercijalna prodaja i tenderska prodaja.

B S kojim se problemima, po Vašem mišljenju, susreću farmaceutske kompanije?

Mislim da je za većinu farmaceutskih kompanija najveći problem kompleksnost farmaceutskog tržišta BiH koji čine dva entiteta, deset kantona, jedan distrikt, 13 ministarstava, 13 zavoda i 13 fondova, od kojih svaki ima specifičan način poslovanja. Paralelno egzistira model generičke liste lijekova i model pozitivnih listi lijekova po zaštićenom nazivu lijeka s različitim cijenama, a što je opet posljedica primjene različitih entitetskih zakona i pravilnika.

Česte promjene vlasti i stalan pritisak na proizvođače lijekova za smanjenje cijena čine farmaceutsko tržište dodatno kompleksnim i za većinu farmaceutskih kompanija nepredvidivim. U ovoj godini očekujemo primjenu usvojenog državnog Pravilnika o maksimalnim cijenama što će se negativno odraziti na sve sudionike u lancu opskrbe lijekovima. Osim kompleksnosti i specifičnosti, kao veliki problem industrije ističe se nelikvidnost i nesolventnost velikog broja ljekarni i javnih zdravstvenih ustanova pa je unutarnji dug u industriji zabrinjavajući. Uzimajući u obzir očekivana sniženja cijena, negativne posljedice dodatno će se odraziti na ljekarne, a što posebno na veledrogerije koje će biti izložene velikom riziku naplate potraživanja.

B Kako osigurati dobar plasman proizvoda na tržište BiH i što biste izdvojili kao najbitnije u načinu poslovanja Farmavite?

Dobar plasman proizvoda ovisi o više faktora, a prije svega zakonodavnim pretpostavkama, strategiji, kvaliteti proizvoda, marketingu, konkurentnoj ponudi, poznavanju tržišta, učinkovitoj komunikaciji, iskrenom i transparentnom odnosu sa kupcima. Strateško usmjerenje uspijevamo oblikovati

E

loga je osigurati sigurnost pacijenata

SVAKODNEVNO PRATIM REGULATORNE PROPISE EU-A KAO I NA DRUGIM TRŽIŠTIMA BELUPA KAKO BI SE OSIGURALA USKLAĐENOST SA ZAKONSKIM PROPISIMA

gućim rizicima i benefitima koje korištenje određenog lijeka donosi, prije svega pacijenti, ali i oni koji im lijekove prepisuju. Zato je iznimno važno praćenje novih dostupnih sigurnosnih informacija koje objavljuju regulatorna tijela na europskoj razini. Svakodnevno se susrećem s praćenjem regulatornih propisa u EU-u kao i na ostalim tržištima Belupa kako bi se osigurala usklađenost sa zakonskim zahtjevima. Posao je vrlo dinamičan te izazovan jer je dokumentacija složena, a kako se legislativa mijenja, potrebno je njezino redovito praćenje kako bi bili u tijeku s najnovijim saznanjima. Na sadašnjoj poziciji u Belupu svoju motivaciju

svakako nalazim u vrlo ugodnom okruženju, izraženom timskom radu te kolegama koji su uvijek spremni pomoći što je svakako bitno za ovako odgovoran posao. Komunikacija je jako dobra, a najvažniji su međusobna potpora te dobro planiranje.

U ovom poslu izuzetno je bitno poštovanje rokova koji su definirani Regulatornim tijelima. S obzirom na velik broj Belupovih lijekova koje kontinuirano pratimo, uvijek je rizik da nešto promakne ili da ne poštujemo definiran rok. Međutim, trudimo se sve izvršiti unutar prethodno određenog roka. Zato uvijek postoji kontrola unutar tima kako bi se dodatno osigurali. Zbog složenosti doku-

mentacije i različitih zahtjeva pojedinih tržišta, može se dogoditi propust kao izostavljanje dijela dokumentacije ili sličnih pogrešaka, ali to su rizici koji postoje u svakom poslu. U slobodno vrijeme, strast su mi putovanja. Svaki slobodan trenutak pokušavam posvetiti istraživanju novih destinacija, kultura pa i samoj organizaciji putovanja. Mislim da putovanja upotpunjuju život te kada se vratite oduševljeni prirodnim ljepotama Islanda ili očarani grandioznošću Petre u Jordanu, multikulturalnim svijetom u Jeruzalemu, što sam uspio doživjeti, život vam je odmah ljepši. Trenutačno se spremam na još jednu avanturu prema Indoneziji.

sukladno očekivanim budućim tržišnim prilikama. Uz sve navedene formalne i neformalne barijere, ipak uspijevamo biti fleksibilna i brzo prilagodljiva kompanija unutar koje se pravovremeno anticipiraju nadolazeći tržišni trendovi, što u konačnici rezultira uspješnim plasmanom ciljanih proizvoda. Sve to ne bi bilo moguće bez kompetentnog i kvalitetnog kadra koji svojim znanjem i iskustvom iz različitih područja svakim danom ispunjava sve veće zahtjeve tržišta i najzaslužniji je za brze prilagodbe promjenama tržišnih prilika. Svakako, to sve ne bi bilo moguće bez velike podrške u svim segmentima poslovanja koju konstantno imamo od Belupa.

B Koja je osnovna strategija razvoja Farmavite na bosanskohercegovačkom tržištu?

Osnovna strategija Farmavite u trenutnim tržišnim okolnostima jest povećanje prihoda od prodaje vlastitih lijekova ubrzanom procesom registracije lijekova nove generacije, otvaranje drugih izvoznih tržišta, uslužnu proizvodnju i jačanje sinergije marketinga i prodaje u cilju boljeg pozicioniranja na domaćem i ino tržištima. Osnovna strategija vezano za veletrgoerijsku prodaju lijekova svih ostalih proizvođača u trenutnim tržišnim okolnostima jest nastavak i povećanje selektivne veletrgoerijske prodaje isplativih specifičnih programa te napuštanje neprofitabilnih programa i neracionalne utrke na distributerskom tržištu.

B Posao koji obavljate vrlo je dinamičan i pun izazova. Koliko ima odricanja, a koliko zadovoljstva?

Posao koji obavljam ispunjen je konstantnim izazovima i zahtijeva veliku dozu kreativnosti, energije, znanja i odricanja kako bi se uspješno obavljao. Vrlo je važan za kompaniju i nosi veliku odgovornost. Sve zajedno ga čini vrlo dinamičnim. Mogu slobodno reći da sam se profesionalno pronašao u poslu kojeg obavljam, što mi daje energiju da prebrodim i poteškoće s kojima se povremeno susrećem.

B Planovi za budućnost i gdje se vidite za 10 godina?

Moji planovi vezano za profesionalnu karijeru vežu se za Farmavitu i Belupo. S obzirom na to da kompanija ima konstantan rast očekujem da moj osobni rast i razvoj prati rast i razvoj Farmavite. Naravno da očekujem da uz nova iskustva u idućim godinama ispunim svoje ambicije i dalje napredujem u svojoj profesionalnoj karijeri. Priliku za nova znanja i iskustva vidim u otvaranju drugih izvoznih tržišta, pa i postojećih u sklopu cijele grupacije.

IVANA HORVAT, MAG. ING. BIOPROC., TEHNOLOG IZ SEKTORA NABAVE

Izazovi, osobni rast i profesionalna učinkovitost čine moj život smislenijim

LANCI OPSKRBE POSTAJU SVE KOMPLEKSNIJI TE SVAKI IZAZOV TREBA NA VRHUNSKOJ MOCI NEGATIVNO UTJECALI NA USPJEŠNOST OSTALIH SEKTORA BELUPA, ALI I SAMI

Kao Koprivničanka, nakon završetka Prirodoslovno-matematičke gimnazije svoje školovanje nastavila sam u Zagrebu na Prehrambeno-biotehnoškome fakultetu, studij Biotehnologije, smjer Bioprocesno inženjerstvo. Tijekom studija istinski sam se pronašla u području biokemije, mikrobiologije, biokemijskom inženjerstvu i temeljnim inženjerskim disciplinama, kako u teorijskom tako i u praktičnom aspektu. Nakon završetka studija usavršavanje sam nastavila u Vindiji d.d. u Varaždinu na poziciji tehnologa u proizvodnji.

Rad u farmaceutskoj industriji privlačio me još od studentskih dana, kao i želja da se vratim u svoju Koprivnicu. Grad uz koji me vežu obitelj i prijatelji, opuštanje uz višesatne šetnje, rolanje i biciklizam u prirodi, njegovanje i prenošenje kulturnih običaja

naše Domovine plesom u Folklornom ansamblu Koprivnica, s kojim sam proputovala mnogo zemalja od Europe do Amerike. Osobna želja da radim u Belupu i živim u Koprivnici san je koji sada svakodnevno živim i ostvarujem.

Radim u sektoru Nabave gdje sam prije mjesec dana završila pripravnički staž. Zadaci i odgovornosti s kojima se svakodnevno susrećem su primjena načela dobre proizvođačke, laboratorijske i distribucijske prakse, zaprimanje i obrada naloga za nabavu laboratorijskog pribora i kemikalija, zaprimanje i obrada zahtjevnica za nabavu API-a, IPI-a, poluproizvoda i gotovih proizvoda, pregovaranje s proizvođačima/ dobavljačima s ciljem ostvarivanja povoljnih uvjeta, prikupljanje i kontrola proizvodne dokumentacije sirovina koje

Profesionalni razvoj i bogatijim

VRIJEME PREPOZNATI I SPRIJEČITI DA NE BI E KOMPANIJE

nabavljam, verifikacija ulaznih faktura, istraživanje novih sirovina koje bi se koristile za buduće razvojne projekte, itd. Teško je pobrojati svakodnevne aktivnosti, jer svaki dan donosi nešto novo i zanimljivo.

Proces nabave i njegova implementacija bitna je za uspješnost naše kompanije, a odgovornost, stručnost i predanost zaposlenika cijelog sektora pridonosi stvaranju visokog povjerenja, kako kod domaćih i inozemnih partnera tako i kod svih kolega iz drugih sektora s kojima smo svakodnevno u interakciji. Divno je raditi s kolegama koji nesebično dijele svoje dugogodišnje stečeno iskustvo i znanje i koji svojom profesionalnošću i kreativnošću doprinose dobiti i kompanije i njenim iznadprosječnim rezultatima. Zaposlenici i timski rad su najveća vrijednost svake kompanije, a upravo te vrijednosti duboko su usađene u Belupu.

Kao dinamičnoj, komunikativnoj i analitičnoj osobi rad u sektoru Nabave najbolje prati moje interese i ambicije. Iz ovog sektora proizvodnju sada pratim iz drugog aspekta koji je jednako važan, izazovan, dinamičan, nepredvidiv, ali meni karakterno privrženiji.

Izazovi i rizici u toj vrsti posla svakodnevni su i težim što bolje upravljati njima. Pogrešno isporučena roba, pogrešne količine, nepravovremene isporuke, razlike u cijenama, nepoštovanje ugovornih obveza samo su neki od mogućih izazova. Lanci opskrbe postaju sve kompleksniji, a komunikacija s nekim partnerima vrlo otežana. Svaki navedeni izazov treba na vrijeme prepoznati i spriječiti, kako ne bi negativno utjecali na uspješnost ostalih sektora Belupa, ali i same kompanije. A izazovi, osobni rast i profesionalni razvoj čine moj život smislenijim i bogatijim!

SAMOPOMOĆ

Do sreće ne mora voditi trnoviti put, postoje i prečaci

ČOVJEK MOŽE BITI SRETAN I BEZ NEKOG DRAMATIČNOG RJEŠENJA VAŽNOG PROBLEMA ILI RADIKALNE PROMIJENE SVOGA ŽIVOTA. I MALE PROMJENE VESELE

Pripremio: dr. Ivo Belan

Brojni psiholozi, psihijatri i psihoterapeuti sprovodi su zadnje vrijeme niz znanstvenih testiranja s ciljem da otkriju što može ljudima najviše pomoći da se razvesele, raspolože. Ispitivači kažu da kada ljudi osjećaju da su lošije nego što su se osjećali godinu prije, onda im to može biti izazov za sreću. Oni savjetuju ljudima da razmisle o vremenu par godina unaprijed, o vremenu kada ipak postoje šanse da će se ponovno steći "tlo pod nogama", životno uporište. Ti psiholozi nude još nekoliko savjeta kad je u pitanju sreća:

Što pridonosi osjećaju sreće?

Spavanje. Zvuči malo dosadno, ali ispitivanje obavljeno prije par godina pokazalo je da je umor jedan od dva glavna razloga zbog kojeg su ljudi loše neraspoređeni na poslu (drugi je jako kratki rokovi radnih zadataka).

Sljedeći način stimuliranja sreće je pridružiti se ili osnovati grupu. Svi se stručnjaci slažu da su društvene veze ključ sreće. Međutim, teško je duboko se povezati s ljudima samo za vrijeme nekih povreme-

nih proslava, domjenaka, tuluma itd. Ono što stvarno pomaže su sustavne, planirane akcije.

Treća ideja je odreći se čega. Jedan od principa sreće je da čovjek treba uvijek djelovati na način poslije kojeg će se osjećati onako kako želi. Ako osoba djeluje plemenito, velikodušno, ako je od pomoći, osjećat će se sigurnijom i sretnijom.

Nove stvari i izazovi također donose sreću

Iznenaduje koliko je ta činjenica zaista istinita. Studije pokazuju da su ljudi koji čine neke, iako male, ali nove stvari, recimo odlasci u nove restorane ili u novi muzej, sretniji nego oni koji to ne čine.

Nema potrebe činiti neke neobične, izvanredne stvari

Na primjer, popeti se na vrh Kilimandžara. Ako čovjek voli voziti bicikl, neka nauči popravljati bicikle. Već će mu to pružiti zadovoljstvo. Neki započnu pisati svoj blog, koji im, zanimljivo, postane glavni izvor sreće. Uglavnom, to nešto novo mora osobi biti novo i izazovno, ali unutar lepeze poslova koje ona voli obavljati – i to novo reflektirati njezinu prirodu. Čovjek može biti sretan i bez da pronade neko dramatično rješenje važnog problema ili da radikalno promijeni svoj život. I male promjene vesele.

Uzimaju li planirane aktivnosti mnogo dodatnog vremena?

Mnoge aktivnosti koje preporučuju psiholozi, ustvari ne zahtijevaju mnogo vremena, ali ih se čovjek mora pridržavati. Na primjer, ako se osoba odluči pisati svoj dnevnik ili, primjerice, ako je odlučila svakodnevno hodati 20 minuta, onda to mora i provoditi. Ljudi obično pitaju stručnjake: "Je li teško ili lako provoditi neki projekt sreće?". Stručnjaci odgovaraju: "Teško je u tome što morate to činiti".

RINIL

RJEŠENJE VAM JE POD NOSOM

Rinil brzo odčepljuje nos i olakšava disanje kod prehlade, upale sinusa i uha.

Djelovanje počinje već nakon 5-10 min i traje do 10 sati.

ZA ODRASLE I DJECU

Rinil sadrži ksilometazolin. Prije upotrebe pažljivo pročitajte uputu o lijeku, a o rizicima i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika. Za nazalnu primjenu.

 BELUPO